

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 11.04.2017 № 9-5

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності виконання
повноважень органами державної влади в частині
контролю за повнотою та своєчасністю надходжень
до державного бюджету рентної плати
за спеціальне використання води**

Київ 2017

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	4
1. СТАН ВИКОНАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ.....	6
2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ ЯК ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ РЕНТНОЮ ПЛАТОЮ ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ	7
3. АНАЛІЗ СТАНУ ПЛАНУВАННЯ ТА ДИНАМІКА НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ РЕНТНОЇ ПЛАТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ	15
4. ОЦІНКА СТАНУ НАДАННЯ ДОЗВОЛІВ НА СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВОДОКОРИСТУВАЧІВ.....	18
4.1. <i>Практика надання дозволів на спеціальне водокористування та погодження нормативів водопостачання.....</i>	18
4.2. <i>Аналіз стану ведення Держводагентством державного обліку водокористування</i>	22
4.3. <i>Аналіз стану обліку платників рентної плати за спеціальне використання води</i>	23
5. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ПОВНОВАЖЕНЬ В ЧАСТИНІ ЇХ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ВОДОКОРИСТУВАЧАМИ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА	26
5.1. <i>Аналіз та оцінка стану виконання повноважень Держекоінспекцією та Держгеонадрами в частині контрольної-перевірочної роботи з питань використання води</i>	26
5.2. <i>Аналіз та оцінка виконання органами ДФС (Міндоходів) повноважень з питань адміністрування рентної плати за спеціальне використання води</i>	29
6. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ПОВНОВАЖЕНЬ В ЧАСТИНІ СПРАВЛЯННЯ РЕНТНОЇ ПЛАТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ	32
ВИСНОВКИ.....	34
ПРОПОЗИЦІЇ	38
Додатки.....	41

ПРЕАМБУЛА

Підстава проведення аудиту: стаття 98 Конституції України, статті 4, 7, 10 Закону України від 02.07.2015 № 576 „Про Рахункову палату”, План роботи Рахункової палати на II квартал 2017 року.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану адміністрування та оцінка ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині забезпечення контролю за повнотою нарахування та своєчасністю надходження до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води (до 01.01.2015 – збору за спеціальне використання води, далі – **рентна плата**) та її вплив на стимулювання раціонального використання води і відтворення водних ресурсів.

Предмет аудиту:

нормативно-правові, розпорядчі акти та інші документи в частині охорони і раціонального використання вод та відтворення водних ресурсів, надання дозволів на спеціальне водокористування, прогнозування, нарахування, сплати суб'єктами господарювання та контролю за повнотою та своєчасністю надходження рентної плати до державного бюджету;

надходження до державного бюджету за кодом бюджетної класифікації доходів бюджету (далі – **ККДБ**) 13020000 „Збір за спеціальне використання води” у 2013–2014 роках і „Рентна плата за спеціальне використання води” у 2015–2016 роках (крім 13020200 „Збір за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення” у 2013–2014 роках і „Рентна плата за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення” у 2015–2016 роках);

статистична, аналітична звітність органів державної влади в частині виданих, переоформлених, анульованих дозволів на спеціальне водокористування, обсягів використання водних ресурсів, понадлімітного споживання, нормативів витрачання водних ресурсів, матеріали перевірок та інші документи щодо використання водних ресурсів, повноти нарахування і своєчасності надходжень до державного бюджету рентної плати;

дані податкових декларацій з рентної плати, дозволи на спеціальне водокористування, договори на поставку води;

діяльність органів державної влади щодо результативності контролю за сплатою до державного бюджету рентної плати, обсягами використання водних ресурсів та попередження недонадходження коштів до державного бюджету;

інша інформація, що стосується предмета аудиту.

Об'єкти аудиту: Міністерство екології та природних ресурсів України (далі – **Мінприроди**), Державне агентство водних ресурсів України (далі – **Держводагентство**), Державна екологічна інспекція України (далі – **Держекоінспекція**), Державна фіскальна служба України (далі – **ДФС**, до 17.07.2014 – Міністерство доходів і зборів, далі – **Міндоходів**), Управління водних ресурсів у м. Києві та Київській області (далі – **Київводресурсів**), Південно-Бузьке басейнове управління водних ресурсів, ДПІ у Центральному районі м. Миколаєва ГУ ДФС (Міндоходів) у Миколаївській області, Києво-

Святошинська ОДПІ ГУ ДФС у Київській області (до 12.08.2014 – ДПІ у Києво-Святошинському районі ГУ Міндоходів у Київській області).

Направлення запитів: Міністерству фінансів України (далі – **Мінфін**), Державній службі геології та надр України (далі – **Держгеонадра**), Київській обласній державній адміністрації, Київській міській державній адміністрації, Миколаївській обласній державній адміністрації, Дніпровському басейновому управлінню водних ресурсів.

Критерії аудиту:

законність – відповідність управлінських рішень і розпорядчих документів, прийнятих органами державної влади, вимогам чинного законодавства в частині отримання дозволів на спеціальне водокористування, а також прогнозування, нарахування і сплати до державного бюджету рентної плати;

значимість – оцінка впливу рентної плати як загальнодержавного податку на стимулювання раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів України;

ефективність – оцінка діяльності органів державної влади щодо забезпечення контролю за своєчасністю, достовірністю та повнотою сплати до державного бюджету рентної плати, погашення податкового боргу та попередження його зростання;

повнота і своєчасність – стан нарахування і сплати до державного бюджету рентної плати, дієвість контролю за дотриманням водокористувачами вимог чинного законодавства.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: 2014–2016 роки (для аналізу динаміки показників досліджується їх значення за 2013 рік).

Методи збирання даних: моніторинг нормативно-правових актів, розпорядчих, інших актів та документів, пов'язаних з предметом аудиту, а також організація забезпечення повноти і своєчасності надходжень до державного бюджету рентної плати; перевірка та аналіз документів щодо організації роботи та виконання покладених на об'єкти контролю повноважень та завдань; дані інформаційних систем органів державної влади; аналіз інформації, отриманої на запити контрольної групи; ознайомлення, опитування, вивчення документів, інших матеріалів, їх зіставлення; опрацювання статистичної, аналітичної інформації, матеріалів засобів масової інформації з досліджуваного питання.

В ході проведення аудиту складено вісім актів, один з яких містить зауваження інформативного та уточнюючого характеру, опрацьовано 14 інформаційних листів.

ВСТУП

Вода – нічим не замінний природний ресурс, який є основним джерелом життя на Землі. Водні ресурси забезпечують існування людей, тваринного і рослинного світу і є обмеженими та уразливими природними об'єктами.

Водні ресурси в системі забезпечення сталого розвитку України є стратегічним і життєво важливим природним ресурсом. Наша держава володіє значним водоресурсним потенціалом, який тривалий час використовувався нерационально, що пов'язано з уявленням про його невичерпність.

Основними факторами нерационального використання водних ресурсів є: застосування застарілих водоемних виробничих технологій; високий рівень втрат води при транспортуванні; недостатній ступінь оснащення водозабірних споруд системами обліку; відсутність механізмів, що стимулюють водокористувачів до впровадження водозберігаючих технологій виробництва, систем зворотного і повторно-послідовного водопостачання та скорочення непродуктивних втрат води. За рівнем рационального використання водних ресурсів та якості води, включаючи і наявність очисних споруд, Україна, за даними ЮНЕСКО, посідає **95 місце** у світі. В Україні витрати свіжої води на одиницю виробленої продукції значно перевищують такі показники у розвинених країнах Європи: Франції – в 2,5 раза; Німеччині – в 4,3 раза; Великобританії та Швеції – в 4,2 раза¹.

З метою стимулювання рационального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів Водним кодексом України² (далі – **Водний кодекс**) передбачено справляння, зокрема, рентної плати³ за спеціальне використання води⁴, яка встановлюється Податковим кодексом України.

Протягом досліджуваного періоду **ставки рентної плати** збільшувалися у 2014⁵ році (на **8,6** відс.) та у 2016 році (на **26,5** відсотків). Проте при зменшенні у 2015 році порівняно з 2014 роком обсягу використаної води на 38,7 відс. надходження рентної плати зменшились на 12,1 відс., а в 2016 році при збільшенні обсягу використаної води на 40,1 відс. надходження збільшилися лише на **26,1** відсотка⁶.

Враховуючи зазначене, питання підвищення ролі і завдання рентної плати за спеціальне використання води на стимулювання рационального використання води, охорони та відтворення водних ресурсів залишається актуальним на сьогодні.

¹ М.О. Клименко, І.І. Залеський „Збалансоване використання водних ресурсів”, навчальний посібник, 2016 рік.

² Від 06.06.1995 № 213 із змінами від 14.07.2016 № 1472.

³ З 01.01.2015, у зв'язку із набранням чинності змінами, внесеними до Водного кодексу Законом України від 28.12.2014 № 71 „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи”, у частині першій статті 30 Водного кодексу слово „збір” замінено словами „рентну плату”.

⁴ Спеціальне водокористування – це забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів (стаття 48 Водного кодексу).

⁵ З 01.04.2014, у зв'язку із набранням чинності змінами, внесеними до Податкового кодексу Законом України від 27.03.2014 № 1166 „Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні”.

⁶ Відповідно до Звітів Держказначейства про виконання Державного бюджету України у 2014 році надійшло 630,5 млн грн збору за спеціальне використання води, 2015 році – 554,0 млн грн та 2016 році – 698,8 млн гривень рентної плати.

1. СТАН ВИКОНАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Рахунковою палатою у IV кварталі 2009 року було здійснено перевірку справляння збору за спеціальне водокористування до Державного бюджету України та затверджено звіт (постанова Колегії Рахункової палати від 10.11.2009 № 26-4). За результатами цього звіту Колегія Рахункової палати зробила висновок, що протягом 2006–2008 років в Україні не створено цілісної системи регулювання водними ресурсами, яка б давала змогу запобігти нераціональному їх використанню та стимулювала б зменшення рівня забруднення. Державне регулювання повноти нарахування і своєчасності сплати збору за спеціальне використання води не відповідає меті його запровадження в частині стимулювання раціонального використання і відновлення водних ресурсів і не забезпечує стабільності у формуванні надходжень до бюджету.

Про результати перевірки було поінформовано Верховну Раду України та Кабінет Міністрів України. За рішенням Колегії Рахункової палати висновок було направлено до Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Міністерства фінансів України, Державної податкової адміністрації України, Державного комітету України з водного господарства, який містив пропозиції щодо усунення виявлених у ході перевірки недоліків.

Результати аналізу виконання зазначеними органами державної влади пропозицій, викладених у Висновку Колегії Рахункової палати, засвідчили, що деякі з них не були виконані. Зокрема не забезпечено:

- **Мінфіном** – належного рівня **планування** надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води;
- **Мінприроди** – обліку діючих (переоформлених, анульованих) дозволів на спеціальне водокористування та належного обміну цією інформацією з органами ДФС (Міндоходів);
- **ДФС (Міндоходів)** – ефективного контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати рентної плати за спеціальне використання води.

Водночас внаслідок проведення адміністративної реформи центральних органів виконавчої влади відповідно до Указу Президента України від 09.12.2010 № 1085 „Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” повноваження щодо здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства про охорону і раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів закріплено за Держекоінспекцією, але при цьому **втрачено взаємодію** останньої з ДФС, Держводагентством та Держгеонадрами в частині обміну матеріалами перевірок при встановленні фактів понадлімітного споживання води та/або водокористування без наявності відповідного дозволу.

Таким чином, **через неповне виконання пропозицій Рахункової палати більшість проблемних питань, виявлених попередньою перевіркою, залишалася невирішеною у 2014–2016 роках, що не сприяло покращенню адміністрування рентної плати за спеціальне використання води та збільшенню обсягів доходів, які б спрямовувались на відновлення водних ресурсів.**

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ ЯК ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ РЕНТНОЮ ПЛАТОЮ ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ

Водні відносини в Україні регулюються Водним кодексом, Законом України від 25.06.1991 № 1264 „Про охорону навколишнього природного середовища” та іншими актами законодавства.

Згідно зі статтею 5 Водного кодексу до водних об'єктів⁷ загальнодержавного значення належать: внутрішні морські води, територіальне море, а також акваторії морських портів; підземні води, які є джерелом централізованого водопостачання; поверхневі води (озера, водосховища, річки, канали), що знаходяться і використовуються на території більш як однієї області, а також їх притоки всіх порядків; водні об'єкти в межах територій природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, а також віднесені до категорії лікувальних.

Відповідно до статті 13 Водного кодексу державне управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів⁸ здійснюється за басейновим принципом на основі державних цільових, міждержавних та регіональних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Органами виконавчої влади у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища (на сьогодні – **Мінприроди**), центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства (**Держводагентство**), центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр (**Держгеонадра**), центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони і раціонального використання вод та відтворення водних ресурсів (**Держекоінспекція**), та інші органи відповідно до законодавства.

Порядок ведення державного обліку водокористування регулюється статтею 25 Водного кодексу, відповідно до якої **державний облік водокористування** ведеться з метою систематизації даних про забір та використання вод, скидання зворотних вод та забруднювальних речовин, наявність систем оборотного водопостачання та їх потужність, а також про діючі системи очищення стічних вод та їх ефективність.

Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів передбачають,

⁷ Водний об'єкт – природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (море, річка, озеро, водосховище, ставок, канал, водоносний горизонт) (стаття 1 Водного кодексу).

⁸ Водні ресурси – обсяги поверхневих, підземних і морських вод відповідної території (стаття 1 Водного кодексу).

зокрема: видачу дозволів на спеціальне водокористування; встановлення ставок зборів за спеціальне водокористування; відшкодування у встановленому порядку збитків, заподіяних водним об'єктам у разі порушення вимог законодавства (стаття 29 Водного кодексу).

Відповідно до статті 42 Водного кодексу водокористувачі можуть бути первинними і вторинними. **Первинні водокористувачі** – це ті, що мають власні водозабірні споруди і відповідне обладнання для забору води. **Вторинні водокористувачі (абоненти)** – це ті, що не мають власних водозабірних споруд і отримують воду з водозабірних споруд первинних водокористувачів та скидають стічні води в їх системи на умовах, що встановлюються між ними.

Спеціальне водокористування здійснюється юридичними і фізичними особами насамперед для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських (у тому числі для цілей аквакультури) та інших державних і громадських потреб (стаття 48 Водного кодексу).

Випадки, що не належать до спеціального водокористування, передбачені частиною третьою цієї ж статті вказаного Кодексу.

Відповідно до частини другої статті 49 Водного кодексу **спеціальне водокористування здійснюється на підставі дозволу**, який видається, зокрема, у разі використання води водних об'єктів загальнодержавного значення – Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Строк видачі дозволу на спеціальне водокористування або надання письмового повідомлення про відмову в його видачі становить не більше тридцяти календарних днів з дня надходження на розгляд заяви та відповідних документів (частина четверта статті 49 Водного кодексу).

Частиною п'ятою статті 49 Водного кодексу передбачено, що органи, зазначені у частині другій цієї статті, зобов'язані протягом п'яти календарних днів з дня надходження заяви на отримання дозволу на спеціальне водокористування надіслати завірені ними копії відповідних документів до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, у разі використання підземних вод – до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, у разі використання водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних, – до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Отже, формулювання частини п'ятої статті 49 Водного кодексу призводило до того, що:

- до 01.01.2017 до Держводагентства направлялися для отримання висновку щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування документи у всіх без винятку випадках, у тому числі якщо спеціальне водокористування стосувалося лише підземних вод;

- до 01.02.2017 – це **суперечило** статтям 16 і 17 Водного кодексу, якими встановлювалося розмежування повноважень державних органів, згідно з яким державна політика у сфері поверхневих вод віднесена до сфери компетенції Держводагентства, а щодо підземних вод – до повноважень Держгеонадр.

Таким чином, **наділення Держводагентства та його територіальних органів** повноваженнями надання висновків щодо можливості видачі дозволів на спеціальне водокористування у разі використання підземних вод **призводило до дублювання відповідних компетенцій** двох центральних органів виконавчої влади (Держводагентства і Держгеонадр) та ускладнювало процедуру видачі зазначених дозволів в частині використання підземних вод.

Довідково. До 26.04.2014⁹ існувало розмежування повноважень між Держводагентством і Держгеонадрами, відповідно до якого клопотання на видачу дозволів на спеціальне водокористування щодо поверхневих вод погоджувались органами Держводагентства, а погодження умов спеціального водокористування щодо підземних вод – Держгеонадрами.

Частинами десятою – одинадцятою статті 49 Водного кодексу визначено, що у дозволі на спеціальне водокористування встановлюються, зокрема, ліміт забору води та ліміт використання води¹⁰. Спеціальне водокористування є платним.

Згідно зі статтею 50 Водного кодексу строки спеціального водокористування встановлюються органами, які видали дозвіл на спеціальне водокористування. Спеціальне водокористування може бути короткостроковим (на три роки)¹¹ або довгостроковим (від трьох до двадцяти п'яти років).

Порядок видачі дозволів на спеціальне водокористування затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 321¹² (із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1173¹³, далі – **Порядок № 321**).

Відповідно до пункту 3 Порядку № 321 видача (відмова у видачі, переоформлення, видача дубліката, анулювання) дозволу на спеціальне водокористування здійснюється відповідно до Закону України „Про дозвільну

⁹ До прийняття вказаних доповнень до статті 49 Водного кодексу Законом України від 09.04.2014 № 1193 „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру”.

¹⁰ Ліміт використання води – граничний обсяг використання води, який встановлюється дозволом на спеціальне водокористування; ліміт забору води – граничний обсяг забору води з водних об'єктів, який встановлюється в дозволі на спеціальне водокористування (стаття 1 Водного кодексу).

¹¹ З 04.08.2016, у зв'язку із набранням чинності змінами, внесеними до Водного кодексу Законом № 1472, у частині другій статті 50 Водного кодексу слова „до трьох років” замінено словами „на три роки”.

¹² „Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459”.

¹³ „Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо відповідності основним вимогам до дозвільної системи у сфері господарської діяльності”, набрала чинності з 19.01.2016, якою у назві та пункті 1 вказаного Порядку слова „погодження та” виключено.

систему у сфері господарської діяльності”. Дозволи видаються на підставі заявки юридичної або фізичної особи з обґрунтуванням потреби у воді.

Довідково. До 19.01.2016, пунктом 3 Порядку № 321 передбачалося, що дозволи видаються за клопотанням водокористувачів з обґрунтуванням потреби у воді, яке погоджується: у разі використання поверхневих вод – з органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань водного господарства, територіальними органами басейнових управлінь водних ресурсів або обласними виробничими управліннями водного господарства і меліорації; у разі використання підземних вод – з Держгеонадрами або дочірніми підприємствами НАК „Надра України” за переліком, який затверджує Мінприроди; у разі використання водних об’єктів, віднесених до категорії лікувальних, – з МОЗ.

Абзац другий пункту 4 Порядку № 321 ідентичний нормам частини п’ятої статті 49 Водного кодексу.

Враховуючи зазначене, існує доцільність усунення дублювання функцій та повноважень Держводагентства і Держгеонадр, викладених в абзаці другому пункту 4 Порядку № 321, шляхом приведення у відповідність із нормами і положеннями статей 16 і 17 Водного кодексу.

Крім того, абзац другий пункту 6 Порядку № 321 потребує приведення у відповідність із нормами частини другої статті 50 Водного кодексу стосовно строку спеціального короткострокового водокористування.

Згідно із частиною першою статті 4 Закону від 06.09.2005 № 2806 „Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” (далі – **Закон № 2806**) виключно законами, які регулюють відносини, пов’язані з одержанням документів дозвільного характеру, зокрема, **встановлюються:** вичерпний перелік підстав для відмови у видачі, переоформленні, анулюванні документа дозвільного характеру; перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності; **перелік та вимоги до документів, які суб’єкту господарювання необхідно подати для одержання документа дозвільного характеру.**

Довідково. Відповідно до статті 1 Закону № 2806 дозвільні органи – суб’єкти надання адміністративних послуг, їх посадові особи, уповноважені відповідно до закону видавати документи дозвільного характеру; документ дозвільного характеру – дозвіл, висновок, рішення, погодження, свідоцтво, інший документ, який дозвільний орган зобов’язаний видати суб’єкту господарювання у разі надання йому права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності та/або без наявності якого суб’єкт господарювання не може проваджувати певні дії щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності.

Статтею 4¹ Закону № 2806 встановлено порядок видачі або відмови в їх видачі (переоформлення, видача дублікатів, анулювання) дозвільними органами документів дозвільного характеру. Разом з тим у періоді, що досліджується, **Водним кодексом та Порядком № 321**, на який міститься посилання в статті 49 вказаного Кодексу, **не було визначено переліку документів**, необхідних для одержання передбаченого цією статтею дозволу на спеціальне водокористування.

На сьогодні Законом України від 07.02.2017 № 1830¹⁴ внесено зміни до Водного кодексу, зокрема, статтю 49 викладено в новій редакції, якою **змінено умови видачі дозволів на спеціальне водокористування**, а саме, дозвіл на

¹⁴ „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов’язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування”, набирає чинності з 04.06.2017.

спеціальне водокористування буде видаватися територіальними органами Держводагентства, та **визначено вичерпний перелік документів**, необхідних для одержання дозволу на спеціальне водокористування.

Враховуючи зазначене, Порядок № 321 потребує відповідного правового врегулювання.

З метою визначення, зокрема, основних напрямів державної політики у сфері водного господарства для задоволення потреби населення і галузей національної економіки у водних ресурсах, збереження і відтворення водних ресурсів, оптимізації водоспоживання Законом України від 24.05.2012 № 4836 затверджено Загальнодержавну цільову програму розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року (далі – **Програма**).

Довідково. Термін виконання I етапу Програми – 2013–2016 роки. Державні замовники Програми – Мінприроди, Держводагентство; керівник Програми – Голова Держводагентства. Відповідно до статей 8 і 13 Закону України від 18.03.2004 № 1621 „Про державні цільові програми” державний замовник здійснює загальне керівництво і контроль за розробленням державної цільової програми та безпосередній контроль за виконанням її заходів і завдань, ефективним та цільовим використанням коштів її виконавцями.

В рамках виконання I етапу Програми в усіх регіонах України¹⁵ затверджені нові регіональні (обласні) програми розвитку водного господарства або скориговані відповідно до заходів, передбачених Програмою, діючі програми, які стосувалися раціонального використання водних ресурсів і розвитку водного господарства, крім м. Києва, Донецької і Миколаївської областей.

У періоді аудиту Держводагентство щороку готувало звіти про виконання Програми, які направляло до Мінекономрозвитку та Мінприроди. Водночас Мінприроди звіти про результати виконання Програми самостійно не готувало, а направляло Мінекономрозвитку та Кабінету Міністрів України звіти Держводагентства (за 2014 і 2015 роки), однак вже після 1 березня, тобто з порушенням встановленого терміну.

Довідково. Відповідно до пункту 45 Порядку розроблення та виконання державних цільових програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106 (далі – Порядок № 106), державний замовник програми подає Кабінетові Міністрів України і Мінекономрозвитку щорічні звіти про результати виконання програми до 1 березня року, що настає за звітним періодом.

Аудитом встановлено, що методика оцінки ефективності виконання Програми з урахуванням специфіки та кінцевих результатів відповідно до абзацу другого пункту 29 Порядку № 106 не розроблялася, аналіз та оцінка результатів виконання заходів і завдань Програми Мінприроди та Держводагентством не проводилися.

Отже, Мінприроди та Держводагентством як державними замовниками не проведено комплексного аналізу стану виконання Програми, ефективного

¹⁵ Пунктом 4 розділу II „Прикінцеві положення” Закону № 4836 рекомендовано Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування відповідно до завдань Програми скоригувати та затвердити регіональні (місцеві) програми (заходи) щодо розвитку водного господарства.

та цільового використання коштів її виконавцями, не розроблено методики оцінки ефективності її виконання.

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначення вичерпного переліку податків та зборів, що справляються в Україні, порядку їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства регулюються Податковим кодексом України від 02.12.2010 № 2755 (далі – **Податковий кодекс**).

До 01.01.2015, відповідно до підпункту 14.1.67 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу було встановлено, що збір за спеціальне використання води – загальнодержавний збір (застосовувався для розділу XVI цього Кодексу), який справлявся за спеціальне використання води: водних об'єктів; отриманої від інших водокористувачів; без її вилучення з водних об'єктів для потреб гідроенергетики і водного транспорту; для потреб рибництва.

Перелік платників збору визначений статтею 323, об'єкт оподаткування – статтею 324, ставки збору – статтею 325, порядок та особливості обчислення і сплати – статтями 326–328 Податкового кодексу.

З 01.01.2015¹⁶ підпункт 14.1.217 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу викладений у новій редакції, зокрема, такого змісту: „Рентна плата – загальнодержавний податок, який справляється за спеціальне використання води”.

Водночас перелік платників, об'єкт оподаткування, порядок та особливості обчислення і сплати рентної плати не змінилися.

Відповідно до пункту 255.1 статті 255 Податкового кодексу **платниками рентної плати** є водокористувачі – суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи (крім бюджетних установ), постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи – підприємці, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів (первинні водокористувачі) та/або від первинних або інших водокористувачів (вторинні водокористувачі), та використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва.

Довідково. З 01.01.2018 до статті 255 Податкового кодексу будуть внесені зміни, передбачені пунктом 110 розділу I Закону України від 21.12.2016 № 1797¹⁷ (далі – Закон № 1797), згідно із якими пункт 255.1 статті 255 цього Кодексу буде викладено в такій редакції: „Платниками рентної плати за спеціальне використання води є: первинні водокористувачі – суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи – підприємці, які використовують та/або передають вторинним водокористувачам воду, отриману шляхом

¹⁶ У зв'язку із набранням чинності змінами, внесеними до Податкового кодексу Законом України від 28.12.2014 № 71 „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи”.

¹⁷ „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні”.

забору води з водних об'єктів; суб'єкти господарювання незалежно від форми власності – юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи – підприємці, які використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва”.

Слід зазначити, що **визначення вторинних водокористувачів**, яке містить пункт 255.1 статті 255 Податкового кодексу, не узгоджується із визначенням вторинних водокористувачів, яке містить **частина четверта статті 42 Водного кодексу**, якою встановлено, що вторинні водокористувачі (абоненти) – це ті, що не мають власних водозабірних споруд і отримують воду з водозабірних споруд *первинних водокористувачів* та скидають стічні води в їх системи на умовах, що встановлюються між ними.

Отже, з метою однозначного тлумачення та застосування **пункт 255.1 статті 255 Податкового кодексу та частина четверта статті 42 Водного кодексу** потребують узгодження між собою шляхом відповідного правового врегулювання.

Довідково. Не є платниками рентної плати водокористувачі, які використовують воду виключно для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб населення (сукупності людей, які знаходяться на даній території в той чи інший період часу, незалежно від характеру та тривалості проживання, в межах їх житлового фонду та присадибних ділянок), у тому числі для задоволення виключно власних питних і санітарно-гігієнічних потреб юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та платників єдиного податку (пункт 255.2 статті 255 Податкового кодексу)¹⁸.

Відповідно до пункту 255.3 статті 255 Податкового кодексу **об'єктом оподаткування рентною платою** є фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води в системах водопостачання.

Ставки рентної плати встановлюються у розмірах, передбачених пунктом 255.5 статті 255 вказаного Кодексу¹⁹ (додаток 1).

Довідково. До 01.01.2015 згідно з підпунктом 9 пункту 4 розділу XIX „Прикінцеві положення” Податкового кодексу передбачено, що Кабінет Міністрів України щорічно до 1 червня вносить до Верховної Ради України проект закону про внесення змін до цього Кодексу щодо ставок оподаткування, визначених в абсолютних значеннях, з урахуванням індексів споживчих цін, індексів цін виробників промислової продукції, зокрема, з рентної плати. Водночас ставки рентної плати збільшувалися з 01.04.2014 та 01.01.2016, у 2015 році застосовувалися ставки 2014 року.

Порядок нарахування податкових зобов'язань з рентної плати регулюється пунктом 255.11 статті 255 Податкового кодексу.

Відповідно до пункту 46.5 статті 46 Податкового кодексу, наказом Мінфіну від 21.12.2012 № 1403 (далі – **наказ № 1403**)²⁰ затверджені такі форми

¹⁸ Для цілей цієї статті під терміном „санітарно-гігієнічні потреби” слід розуміти використання води в туалетних, душових, ванних кімнатах і умивальниках та використання для утримання приміщень у належному санітарно-гігієнічному стані (абзац другий пункту 255.2 статті 255 Податкового кодексу).

¹⁹ З 01.01.2016, у зв'язку із набранням чинності змінами, внесеними до Податкового кодексу Законом України від 24.12.2015 № 909 „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році”, ставки рентної плати були встановлені в нових розмірах.

²⁰ Зареєстрований у Мін'юсті 15.01.2013 за № 123/22655.

Податкової декларації збору: за спеціальне використання *поверхневих та підземних вод*; за спеціальне використання поверхневої води *теплоелектро-станціями* з прямою системою водопостачання; за спеціальне використання поверхневих і підземних вод *житлово-комунальними підприємствами*; за спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв; за спеціальне використання поверхневих і підземних вод *для потреб рибництва*; за спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води; за спеціальне використання води *для потреб гідроенергетики*; за спеціальне використання поверхневих вод *для потреб водного транспорту* (крім морського водного транспорту, який використовує річковий водний шлях виключно для заходження з моря у морський порт, розташований у пониззі річки, без використання спеціальних заходів забезпечення судноплавства, стоянкових та службово-допоміжних суден, та експлуатації водних шляхів річки Дунай).

Аудитом встановлено, що форма Податкової декларації з рентної плати затверджена наказом Мінфіну від 17.08.2015 № 719²¹ (далі – **наказ № 719**), тобто **Мінфіном не було забезпечено своєчасного затвердження форми Податкової декларації з рентної плати.**

Довідково. Пунктом 9 розділу II „Прикінцеві положення” Закону України від 28.12.2014 № 71 „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи” Кабінет Міністрів України зобов'язано протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом (тобто до 01.04.2015) забезпечити перегляд та приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

У 2016 році наказом Мінфіну від 07.11.2016 № 927 „Про внесення змін до форми Податкової декларації з рентної плати” (далі – **наказ № 927**)²² внесені зміни до форми декларації з рентної плати, затвердженої наказом № 719, яку викладено у новій редакції, що додається до наказу № 927.

Відповідальність платників рентної плати передбачена пунктом 258.1 статті 258 Податкового кодексу, яким визначено, що **на платника рентної плати покладається відповідальність за правильність обчислення, повноту і своєчасність її внесення до бюджету**, а також за своєчасність подання контролюючим органам відповідних податкових декларацій згідно із нормами цього Кодексу та інших законодавчих актів.

Відповідно до підпункту 258.2.1 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу **контроль за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою справляння рентної плати здійснюють контролюючі органи.**

Особливості контролю за справлянням рентної плати за спеціальне використання води регулюються підпунктом 258.2.5 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу, зокрема, абзацом п'ятим передбачено, що у разі несплати рентної плати або сплати її не в повному обсязі протягом шести місяців контролюючі органи подають інформацію про платників рентної плати до

²¹ „Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати”, зареєстрований у Мін'юсті 03.09.2015 за № 1051/27496, набрав чинності з 29.09.2015.

²² Зареєстрований у Мін'юсті 28.11.2016 за № 1539/29669, набрав чинності з 30.12.2016.

органів, що видають дозволи на спеціальне водокористування, для вжиття щодо них заходів згідно із законом.

Водночас пунктом 8 частини першої статті 55 Водного кодексу передбачено припинення права юридичних та фізичних осіб на спеціальне водокористування в разі **систематичного невнесення**, зокрема, рентної плати за спеціальне використання води в строки, визначені законодавством, що **не узгоджується** з абзацом п'ятим підпункту 258.2.5 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу.

Таким чином, **протягом 2014–2016 років нормативно-правове забезпечення питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, адміністрування рентної плати за спеціальне використання води було неузгодженим та недосконалим, що не сприяло ефективності контролю за раціональним використанням води та повнотою сплати до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води. Мінприроди та Держводагентством не проведено комплексного аналізу стану виконання Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства, ефективного та цільового використання коштів її виконавцями, не розроблено методики оцінки ефективності її виконання.**

3. АНАЛІЗ СТАНУ ПЛАНУВАННЯ ТА ДИНАМІКА НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ РЕНТНОЇ ПЛАТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ

З 01.01.2015²³ пунктом 4 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456 встановлено, що до доходів загального фонду Державного бюджету України включаються, зокрема, 50 відсотків рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення).

Прогнозування надходжень рентної плати на 2014–2016 роки здійснювалося Мінфіном відповідно до затверджених Методик прогнозування²⁴, на основі інформації на 2014–2015 роки – Мінекономрозвитку, ДФС (Міндоходів), Держводагентством та Казначейством, на 2016 рік – Мінекономрозвитку, ДФС та Казначейством.

²³ У зв'язку з набранням чинності змінами, внесеними до Бюджетного кодексу Законом України від 28.12.2014 № 79 „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин”, пункт 4 частини другої статті 29 викладено в новій редакції. З 01.01.2013 до 01.01.2015 пунктом 4 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу було встановлено, що до доходів Державного бюджету України включалися доходи бюджету, зокрема, 50 відс. збору за спеціальне використання води (крім збору за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення).

²⁴ На 2014–2015 роки – Методика прогнозування надходжень збору за спеціальне водокористування, затверджена 20.04.2007 заступником Міністра А.І. Мярковським. На 2016 рік – Методика прогнозування надходжень рентної плати в частині надходжень, зокрема, рентної плати за спеціальне використання води, затверджена 05.06.2015 директором Департаменту податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку М.О. Чмеруком.

Встановлено, що розрахунок прогнозних надходжень на 2014–2015 роки здійснювався у розрізі кожного виду водокористування та передбачав врахування таких показників, як нарахована сума збору, норматив збору, фактичні надходження передпрогнозного року та питома вага надходжень за останні 3 роки.

Разом з тим прогнозування надходжень рентної плати на 2016 рік Мінфіном здійснювалося за єдиною формулою²⁵ для всіх видів рентної плати, якою передбачено врахування лише показників очікуваної суми надходжень та прогнозного індексу зміни ставок.

Отже, в результаті спрощення методики прогнозування надходжень рентної плати Мінфіном не враховувалися всі необхідні показники, які впливають на обсяги її надходжень до державного бюджету. У 2014 та 2016 роках Мінфіном при плануванні надходжень рентної плати враховувалися лише очікувані суми надходжень, отримані від ДФС (Міндоходів), збільшені на індекс зміни ставок.

Методичні рекомендації щодо визначення прогнозу надходжень та індикативних показників надходжень податків, зборів (платежів) у розрізі територіальних органів ДФС (далі – **Методичні рекомендації**) затверджені наказом ДФС від 11.11.2014 № 262²⁶.

Відповідно до Методичних рекомендацій під час розрахунку прогнозних показників надходжень рентної плати на квартал враховується сезонність використання обсягів води та щоквартальна динаміка надходжень платежу.

Довідково. Формула розрахунку прогнозного показника рентної плати:

$ППв = (Нв - Пв) * K_1(K_2) + КПР + РС + Бв$, де: *ППв* – прогнозний показник рентної плати; *Нв* – очікувані нарахування кварталу, розраховані виходячи з обсягів використаної води за аналогічні періоди попереднього року, з урахуванням діючих ставок рентної плати та коефіцієнтів; *Пв* – наявні суми сплати окремими платниками в рахунок майбутніх нарахувань рентної плати; *K₁* – коефіцієнт 0,1 для місяців, у яких відсутні терміни нарахування; *K₂* – коефіцієнт 0,8 для місяця, на який припадає термін нарахування; *КПР* – очікувана сплата за результатами закінчених перевірок, у т.ч. за рахунок відпрацювання резервів; *РС* – сплата 100 відс. від розстрочених сум, термін сплати яких настав; *Бв* – сплата 15 відс. від суми активного боргу.

За інформацією ДФС, розрахунки очікуваних прогнозних показників з рентної плати здійснювались з урахуванням проіндексованих ставок відповідно до макропоказників, наданих Мінекономрозвитку. Зокрема, обрахунок прогнозних надходжень на 2016 рік (672,3 млн грн) ДФС здійснено з урахуванням очікуваних податкових зобов'язань за IV квартал 2015 року (без індексації) та очікуваних податкових зобов'язань у I–III кварталах 2016 року (з індексом збільшення ставок 1,267).

Тобто, при обрахунку очікуваних (прогнозних) показників надходжень рентної плати ДФС не використовувалася формула визначення цього

²⁵ Відповідно до розділу III „Загальні принципи розрахунку прогнозу надходжень платежів за користування надрами до зведеного бюджету” Методики.

²⁶ „Про організацію діяльності Державної фіскальної служби України із прогнозування та забезпечення надходжень платежів” із змінами, зокрема, внесеними наказами ДФС від 01.06.2016 № 487 та від 25.08.2016 № 725.

показника, зокрема не враховувалися очікувані суми сплати за результатами закінчених перевірок, розстрочених сум, а також активного податкового боргу.

Таблиця 1

Аналіз планування, динаміки надходжень та нарахувань рентної плати за спеціальне використання води до державного бюджету у 2014–2016 роках

млн грн

Показник	2014	2015	2015 до 2014		2016	2016 до 2015	
			сума	відс.		сума	відс.
Очікувані (прогнозовані) надходження за даними ДФС (Міндоходів)	677,8	718,7	40,9	106,0	672,3	-46,4	93,5
Індикативний показник Мінфіну	732,3	704,4	-27,9	96,2	844,4	140,0	119,9
Відхилення індикативу до очікуваних (прогнозованих) надходжень ДФС (Міндоходів)	сума	54,5	-14,3	х	172,1	х	х
	відс.	108,0	98,0	х	125,6	х	х
Фактичні надходження	630,5	554,0	-76,5	87,9	698,8	144,8	126,1
Виконання індикативного показника	сума	-101,8	-150,4	х	-145,6	х	х
	відс.	86,1	78,6	х	82,8	х	х
Нарахування	664,3	560,5	-103,8	84,4	704,7	144,2	125,7

Як вбачається із табл. 1, у 2014–2016 роках ДФС (Міндоходів) не було забезпечено виконання доведених Мінфіном індикативних показників з надходження рентної плати.

При цьому за підвищення розміру ставок з 01.04.2014 (на 8,6 відс.) та з 01.01.2016 (на 26,5 відс.) у 2015 році нарахування зменшились на **15,6 відс.**, а надходження на 12,1 відс., у 2016 році нарахування та надходження **збільшились**, відповідно, **на 25,7 та 26,1 відс.**, тобто на рівень збільшення розміру ставок.

Довідково. У 2013 році за індикативного показника 656,7 млн грн нарахування збору за спеціальне використання води становили 712,2 млн грн, надходження – 726,7 млн грн, або 110,7 відс. індикативу.

Протягом 2014–2016 років 56 відс. надходжень рентної плати забезпечено чотирма територіальними органами ДФС (Офіс ВПП, ГУ ДФС у Запорізькій, Донецькій та Дніпропетровській областях).

Виконання індикативних показників у 2014 році забезпечили 11 територіальних органів ДФС; у 2015 році – не виконав жоден; у 2016 році – лише 3 територіальних органи (ГУ ДФС у Донецькій (115,8 відс.), Луганській (145,0 відс.) та Харківській (112,0 відс.) областях).

Отже, **центрального апарату ДФС (Міндоходів) у досліджуваному періоді не забезпечено належної координації дій, спрямованих на забезпечення виконання територіальними органами планових завдань з надходжень рентної плати до державного бюджету.**

Довідково. За поясненнями ДФС, невиконання індикативних показників протягом 2014–2016 років спричинено відсутністю бази для оподаткування, а в 2016 році – наявністю податкового боргу по підприємствах Донецької та Луганської областей (на 01.01.2016 – 33,4 млн гривень). Однак зазначеними ГУ ДФС індикативний показник у 2016 році виконано.

Водночас у результаті відсутності дієвих управлінських рішень органів ДФС (Міндоходів) **податковий борг** до державного бюджету з рентної плати на 01.01.2017 порівняно з 01.01.2014 **збільшився вдвічі** (з 26,0 до 53,4 млн грн), за рахунок його зростання у 2014 році в 1,7 раза. При цьому 90 відс. (88,6 відс. на

01.01.2015, 90,1 відс. на 01.01.2016 і 89,2 відс. на 01.01.17) становить податковий борг, який виник за податковими зобов'язаннями, самостійно визначеними платниками податків.

Кількість водокористувачів – юридичних осіб, у яких наявні діючі розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу, далі – **розстрочення**), становила на 01.01.2015 – 63, 01.01.2016 – 66 і 01.01.2017 – 52 платники. При цьому сума розстрочень при збільшенні в **чотири рази** на 01.01.2016 (24,0 млн грн), порівняно з 01.01.2015 (5,9 млн грн), на 01.01.2017 (1,4 млн грн) знову зменшилася в **17,7 рази**. Водночас сума податкового боргу у 2016 році підвищилася на 9,9 млн грн, або на **22,8 відсотка**.

У досліджуваному періоді також збільшилася в 1,6 раза (з 126 у 2014 до 208 у 2016 році) кількість водокористувачів – юридичних осіб, яким списано **7,3 млн грн** податкового боргу, зокрема, у 2016 році (5,6 млн грн, або 12,9 відс. суми податкового боргу станом на 01.01.2016) списано в 14,8 рази більше порівняно з 2014 роком (0,4 млн гривень).

Сума переплати з рентної плати на 01.01.2017 (21,4 млн грн), порівняно з 01.01.2014 (40,2 млн грн), зменшилася майже в два рази за рахунок її зменшення у 2014 році (на 01.01.2015 – 25,2 млн грн) на 15,0 млн грн, або в 1,6 рази.

Таким чином, **прогнозні розрахунки Мінфіну щодо надходжень рентної плати за спеціальне використання води до державного бюджету були недостатньо обґрунтованими; органами ДФС (Міндоходів) не забезпечено виконання планових показників (на загальну суму 397,8 млн грн) та допущено зростання сум податкового боргу з рентної плати (в два рази), а в результаті списання податкового боргу до державного бюджету не надійшло 7,3 млн гривень.**

4. ОЦІНКА СТАНУ НАДАННЯ ДОЗВОЛІВ НА СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ОБЛІКУ ВОДОКОРИСТУВАЧІВ

4.1. Практика надання дозволів на спеціальне водокористування та погодження нормативів водопостачання

Водокористувачами (додаток 2) для отримання дозволу на спеціальне водокористування до центрів надання адміністративних послуг облдержадміністрацій надавався перелік документів²⁷ з оригінальним підписом та мокрою печаткою, інші документи заявник завіряв у встановленому порядку, зокрема: у разі використання підземних вод у чотирьох екземплярах (із них два оригінали та дві копії), в інших випадках – у трьох екземплярах (із них два оригінали та копія).

Довідково. Постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2012 № 887 затверджено Типове положення про структурний підрозділ місцевої державної адміністрації та постановлено, зокрема, міністерством – у двомісячний строк забезпечити затвердження методичних рекомендацій з розроблення положень про

²⁷ Відповідно до затверджених кожною облдержадміністрацією регламентів (інформаційних карток) для видачі дозволу на спеціальне водокористування (залежно від області перелік налічував від 8 до 22 документів)

структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій з обов'язковим урахуванням у них галузевих повноважень, необхідних для реалізації державної політики у відповідній сфері, та надіслати їх, зокрема, обласним, Київській міській державним адміністраціям.

Методичні рекомендації з розроблення положень про структурні підрозділи екології та природних ресурсів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій затверджено наказом Мінприроди від 17.05.2013 № 201, відповідно до пункту 3.2 розділу III яких зазначений структурний підрозділ підпорядкований голові місцевої державної адміністрації, а також підзвітний і підконтрольний Мінприроди.

Аудитом встановлено, що протягом 2014–2016 років **Мінприроди не встановлено контролю за діяльністю підрозділів** екології та природних ресурсів облдержадміністрацій в частині звітування про діючі (видані, переоформлені, анульовані) дозволи на спеціальне водокористування.

Лише у квітні 2016 року Мінприроди (наказ від 12.04.2016 року № 157) утворено робочу групу з розробки проекту порядку взаємодії Міністерства із структурними підрозділами екології та природних ресурсів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Однак **на час проведення аудиту проект відповідного порядку взаємодії Мінприроди і досі не розроблено**.

Протягом досліджуваного періоду висновки щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування до утворення територіальних органів Держводагентства (секторів²⁸ у областях як структурних підрозділів апарату Держводагентства) надавалися басейновими управліннями водних ресурсів (далі – **БУВР**) та обласними управліннями водних ресурсів (далі – **облводресурсів**). Після утворення територіальних органів Держводагентства технологічний процес підготовки висновку щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування складається з таких кроків: сектор у відповідній області направляє лист до БУВР/облводресурсів (відповідно до компетенції); БУВР/облводресурсів перевіряє відомості, зазначені у заяві та інших документах, що надавалися водокористувачем у пакеті документів, направляє пропозиції до висновку до відповідного сектору; після отримання пропозицій сектор направляє висновок до відповідного підрозділу облдержадміністрації (по водокористувачах м. Києва та Київської області зазначені висновки надавалися Держводагентством).

Отже, фактично БУВР/облводресурсів не несуть прямої відповідальності за дотриманням строків розгляду документів та надання пропозицій до висновків щодо можливості видачі дозволу, визначених вимогами Порядку № 321.

Так, проведеним аудитом в Південно-Бузькому БУВР встановлено низку випадків недотримання строків (п'ятнадцять календарних днів) надання висновків/пропозицій до висновків щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, зокрема, строк розгляду документів становив місяць та більше.

²⁸ Утворені відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 662, розпочали роботу наприкінці 2015 – на початку 2016 року.

Слід зазначити, що до компетенції Держводагентства, відповідно до статті 16 Водного кодексу, відноситься погодження нормативів водопостачання.

Протягом 2014–2016 років (табл. 2) територіальними органами Держвод-агентства (БУВР/облводресурсів) було видано дозвільним органам 21,2 тис. висновків щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, які мали позитивний або негативний характер. При цьому спостерігається тенденція збільшення кількості наданих негативних висновків щодо неможливості видачі дозволу на спеціальне водокористування.

Таблиця 2

Інформація про кількість наданих територіальними органами Держводагентства (БУВР, облводресурсів) висновків щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування та погоджених нормативів водопостачання

№ з/п	Назва	Роки			
		2014	2015	2016	Разом
1	Надано висновків дозвільним органам щодо можливості/неможливості видачі дозволу на спеціальне водокористування	5582	8329	7324	21235
1.1	З них надано негативний висновок	1033	1357	1573	3963
	<i>% від загальної кількості наданих висновків</i>	<i>18,5</i>	<i>16,3</i>	<i>21,4</i>	<i>18,7</i>
2	Опрацьовано матеріалів про погодження нормативів водопостачання	343	665	587	1595
2.1	З них не погоджено нормативи	20	101	146	267
	<i>% від загальної кількості погодження нормативів водопостачання</i>	<i>5,8</i>	<i>15,2</i>	<i>24,9</i>	<i>16,7</i>

Так, протягом трьох років територіальними органами Держводагентства (БУВР, облводресурсів) за розглядом матеріалів, що надійшли від дозвільних органів, було надано 4,0 тис. негативних висновків про неможливість отримання дозволів на спеціальне водокористування, що становить 18,7 відс. загальної кількості наданих висновків, тобто **кожний п'ятий висновок був негативним**. При цьому, якщо у 2014 році було надано 18,5 відс. негативних висновків, 2015 році – 16,3 відс., то у 2016 році – 21,4 відсотка.

Водночас у 2014–2016 роках було отримано **1,6 тис.** матеріалів щодо погодження нормативів водопостачання, з яких 0,3 тис., або **16,7 відс., не погоджено**. При цьому частка відмов у погодженні нормативів водопостачання за останні три роки збільшилася майже в **5 разів**.

Довідково. За інформацією Держводагентства збільшення випадків надання негативних висновків, непогодження нормативів пояснюється недотриманням дозвільними центрами вимог регламентів облдержадміністрацій в частині перевірки пакетів документів, поданих суб'єктами господарювання для отримання дозволу на спеціальне водокористування та погодження нормативів водопостачання, та за результатами опрацювання яких встановлювалися факти недостовірності відомостей та виявлялися помилки в документах тощо.

Відповідно до інформації²⁹ Держгеонадр, висновки щодо можливості надання дозволів на спеціальне водокористування дозвільним органам надавалися центральним апаратом Держгеонадр. У зв'язку з цим при Держгеонадра створена робоча група, яка опрацьовувала матеріали, що надсилалися дозвільними органами, відповідно до вимог статті 49 Водного

²⁹ Лист Держгеонадр від 24.02.2017 № 4359/13/10-17 щодо надання інформації.

кодексу та Порядку № 413, та направляла висновки щодо можливості/неможливості надання дозволів на спеціальне водокористування. Однак інформація про кількість користувачів підземних вод та наданих дозвільним органам відповідних висновків **на рівні Держгеонадр відсутня**.

Під час проведення аудиту в ДФС контрольній групі Рахункової палати була надана інформація у розрізі територіальних органів *про кількість наданих дозволів у 2014–2016 роках*. В зауваженнях до акта аудиту³⁰ ДФС *додатково надано кількість* платників рентної плати, які отримали дозволи на спеціальне водокористування станом на 01.01.2015, 01.01.2016, 01.01.2017. Однак результати аналізу цієї інформації свідчать **про відсутність здійснення центральним апаратом ДФС моніторингу кількості** таких платників рентної плати **та ставить під сумнів достовірність відповідних даних**.

Так, в ГУ ДФС у Донецькій, Херсонській, Хмельницькій та Чернігівській областях (додаток 3) кількість платників, які мають діючі дозволи на спеціальне водокористування, станом на початок року відповідає кількості платників, якими отримано такі дозволи у відповідному році, а в ГУ ДФС у Київській області кількість отриманих дозволів в **3,7 раз**а (у 2014 році) та в **2,7 раз**а (у 2015 році) **перевищують** кількість діючих дозволів станом на 01.01.2015 і 01.01.2016.

Кількість платників, які отримали дозволи на спеціальне водокористування у 2014–2016 роках, по м. Києву, Київській та Миколаївській областях за даними ДФС також **значно відрізняється** від даних відповідних держадміністрацій³¹, а саме: по м. Києву за даними ДФС 71, 130, 137, тоді як за даними держадміністрації 123, 115 і 56 водокористувачів; Київській області 2401, 2532, 1163 і 510, 500 і 467; Миколаївській області 448, 427, 401 і 211, 305 і 193 відповідно.

Зазначене свідчить **про відсутність здійснення аналізу та контролю з боку ДФС та її територіальних органів за платниками рентної плати, які мають (отримали у відповідному році) дозволи на спеціальне водокористування**.

Отже, протягом 2014–2016 років Мінприроди не встановлено контролю за діяльністю підрозділів екології та природних ресурсів держадміністрацій в частині звітування про видані дозволи на спеціальне водокористування, внаслідок чого в Україні відсутній загальний облік водокористувачів, які мають такі дозволи. В Держгеонадрах також відсутній облік кількості користувачів підземних вод та наданих дозвільним органам висновків щодо можливості надання дозволів на спеціальне водокористування. Центральним апаратом ДФС не здійснювався моніторинг кількості первинних водокористувачів та контроль за територіальними органами щодо проведення ними звірок з держадміністраціями за водокористувачами, яким

³⁰ Лист ДФС від 07.03.2017 № 3646/5/99-99-12-03-04-16.

³¹ Листи Київської міської держадміністрації від 03.03.2017 № 0642057, Київської облдержадміністрації від 21.02.2017 № 06.1-08.2/281 та Миколаївської облдержадміністрації від 24.02.2017 № 213/0/05-5/2-17 про надання інформації.

видано дозволи на спеціальне водокористування, з метою залучення їх до оподаткування.

Таким чином, в Україні втрачено контроль за обліком виданих дозволів на спеціальне водокористування, обсягами використаної води та, відповідно, повнотою сплати до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води первинними водокористувачами.

4.2. Аналіз стану ведення Держводагентством державного обліку водокористування

Порядок ведення державного обліку водокористування затверджено наказом Мінприроди від 16.03.2015 № 78³² (далі – **Порядок № 78**).

Відповідно до пункту 1.3 розділу I Порядку № 78 організація ведення державного обліку водокористування здійснюється Держводагентством шляхом подання водокористувачами звітів про використання води за формою № 2ТП-водгосп (річна) „Звіт про використання води” (далі – **Звіти**).

Звіти подаються до Держводагентства через спеціалізовані підприємства, установи та організації, що належать до сфери його управління, які є виконавцями робіт зі складання державного водного кадастру (далі – **організації, що належать до сфери управління Держводагентства**), за місцем здійснення водокористування.

Згідно із пунктом 1.5 розділу I Порядку № 78 під час державного обліку водокористування систематизуються дані про водокористувачів, які здійснюють діяльність, пов'язану із забором та/або використанням води, скиданням зворотних (стічних) вод та забруднюючих речовин, та здійснюють забір води, зокрема, в обсязі від 20 метрів кубічних води на добу.

Копії Звітів з відміткою про одержання (штампом організації, що прийняла їх, та датою прийняття) подаються платниками рентної плати за спеціальне використання води разом з податковими деклараціями зазначеного збору до територіальних органів ДФС (пункт 1.11 розділу I Порядку № 78).

Узагальнені дані про водокористування в Україні в територіальному, галузевому та басейновому розрізах Держводагентство надавало до Мінприроди, Мінфіну, Мінекономрозвитку, ДФС, Держекоінспекції та Держстату.

До набрання чинності Порядком № 78 Звіти подавалися за формою та відповідно до Інструкції, затвердженої наказом Державного комітету статистики України від 30.09.1997 № 230 „Про затвердження форми державної статистичної звітності № 2-ТП (водгосп)”³³ (далі – **Інструкція № 230**).

³² „Про затвердження Порядку ведення державного обліку водокористування”, зареєстрований у Мін'юсті 03.04.2015 за № 382/26827.

³³ Зареєстрований у Мін'юсті 16.10.1997 за № 480/2284, що втратив чинність на підставі наказу Державної служби статистики від 23.03.2015 № 79 „Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Державного комітету статистики України від 30 вересня 1997 року № 230 „Про затвердження форми державної статистичної звітності № 2-ТП (водгосп)”, зареєстрованого у Мін'юсті 03.04.2015 за № 375/26820.

Відповідно до пункту 1.2 Інструкції № 230 державному обліку підлягало використання вод підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності, що здійснювали, зокрема, забір води об'ємом 50 куб. м на добу і більше.

Довідково. Показники, що відображали об'єми забраної, використаної, переданої та втраченої води, а також сплачені до бюджету суми податків, відображались наростаючим підсумком по кварталах в межах звітнього року (пункт 1.7 Інструкції № 230).

Отже, **Порядком № 78 розширено коло водокористувачів, які повинні подавати Звіти** (здійснюють забір води із поверхневих та підземних водних об'єктів об'ємом від 20, за Інструкцією № 230 – від 50 куб. м води на добу).

Проте, як засвідчили звітні дані (додаток 4), **протягом останніх трьох років кількість звітуючих водокористувачів зменшилась майже на 10 відс:** з 16,6 тис. у 2013 році до 15,1 тис. у 2016 році.

Водночас за результатами аналізу діючих дозволів на спеціальне водокористування по Миколаївській області встановлено зростання рівня потенційних водокористувачів з **55 відс.** (у 2014 році) до **72,2 відс.** (у 2015 році).

Крім того, аудитом встановлено **невключення окремо кожного водокористувача в системі державного обліку водокористування, тобто облік водокористувачів, які мали незначні обсяги споживання води, здійснювався під одним кодом району**³⁴.

Довідково. Звіти водокористувачів групувалися за територіальним (по районах області) та басейновим (по річкових басейнах) принципами. Зведені форми звітності містять переважно комунальні підприємства, що здійснюють водопостачання населення в сільській місцевості, та сільськогосподарські підприємства (виробників сільгосппродукції).

Діючим законодавством **не передбачено відповідальності водокористувачів за неподання Звітів та не визначено обов'язку складання організаціями, що належать до сфери управління Держводагентства, переліку водокористувачів, які не звітували про використання водних ресурсів, що також негативно впливає на достовірність обліку водокористування.**

Отже, реєстрація в системі державного обліку водокористування під одним номером декількох водокористувачів, відсутність відповідальності у разі неподання звітності унеможливорює встановлення фактичної кількості водокористувачів та призводить до недостовірності і неповноти державного обліку водокористування.

4.3. Аналіз стану обліку платників рентної плати за спеціальне використання води

Згідно зі статтею 63 Податкового кодексу взяттю на облік або реєстрації у контролюючих органах підлягають всі платники податків. Взяття на облік у контролюючих органах юридичних осіб, їх відокремлених підрозділів, а також самозайнятих осіб здійснюється незалежно від наявності обов'язку щодо сплати того або іншого податку та збору.

³⁴ Узагальнення звітів по декількох водокористувачах та облік їх під одним номером здійснювались як у 2013–2015 роках, так і раніше.

Водночас, за інформацією Департаменту податків і зборів з юридичних осіб ДФС, кількість платників рентної плати (додаток 3) у 2014 році становила **156,4 тис.**, у 2015 році **зменшилася** порівняно з 2014 роком **на 8,2 тис.**, або **на 5,2 відсотка**. При цьому зменшилася кількість як юридичних (на 3,5 тис., або 4,2 відс.), так і фізичних (на 4,8 тис., або 6,6 відс.) осіб.

У 2016 році кількість юридичних осіб збільшилася (**на 3,5 відс.**) і становила 82,8 тис., однак була меншою, ніж у 2014 році. При цьому близько 54 відсотків становили водокористувачі – юридичні особи.

3 травня 2016 року функціональні повноваження з питань контролю за дотриманням вимог законодавства щодо правильності обчислення, своєчасності сплати водокористувачами рентної плати за спеціальне використання води до державного бюджету в частині фізичних осіб покладено **на Департамент податків і зборів з фізичних осіб ДФС**.

Однак на час проведення аудиту зазначений Департамент не володів інформацією щодо кількості платників рентної плати – фізичних осіб, у тому числі які мають дозволи на спеціальне водокористування, на запит контрольної групи була надана інформація лише про кількість платників, які подавали податкову звітність з рентної плати у 2016 році (**28,3** тисячі).

Після завершення аудиту зазначеним Департаментом додатково надано інформацію про кількість водокористувачів фізичних осіб – підприємців за 2016 рік, яка становить **24,7** тис. платників, тобто податкову звітність подано на 3,6 тис., або **14,6 відс.** платників більше, ніж перебувають на обліку, що свідчить **про формальне відношення до виконання своїх функціональних повноважень та відсутності аналізу при наданні інформації**.

За 2014–2016 роки платниками рентної плати подано 1052 тис. податкових декларацій/додатків до декларації з рентної плати. При цьому кількість такої звітності за 2016 рік порівняно з 2014 роком зменшилася (в 1,8 раза).

Довідково. За поясненнями ДФС, у зв'язку зі зміною ставок збору за спеціальне використання води з 01.04.2014 та поданням податкових декларацій з рентної плати наростаючим підсумком органами Міндоходів було рекомендовано платникам відображати дані в податковій звітності двома рядками: за період з 01.01.2014 по 31.03.2014 – за ставками, що діяли до 01.04.2014, та за період з 01.04.2014 до 31.12.2014 – за новими ставками, що почали діяти з 01.04.2014. В зв'язку з цим деякі платники невірно заповнювали податкову звітність з рентної плати, що призводило до подання ними уточнюючих податкових декларацій з перерахунками, які заносилися до АІС „Податковий блок”, відповідно, в зазначеній базі даних кожним платником було подано 2 – 3 декларації.

Аудитом встановлено **низький рівень подання водокористувачами податкової звітності** з рентної плати: юридичними особами 58,9 відс. (у 2015) і 51,1 відс. (у 2016) та фізичними особами – 67,1 відс. (у 2014) та лише 38,8 відс. (у 2015 роках).

За результатами податкової звітності річний обсяг використаної води за 2015 рік зменшився порівняно з 2014 роком **на 38,7 відс.**, у 2016 році **збільшився на 40,1 відсотка**.

Довідково. Відповідно до податкових декларацій/додатків до декларацій з рентної плати обсяг використаної води поверхневих та підземних вод (у тому числі,

теплоелектростанціями, житлово-комунальними підприємствами, для потреб рибництва та яка входить до складу напоїв) щорічно зменшувався (з 5373 млн куб. м у 2014 році до 1791 млн куб. м у 2016 році). Водночас, обсяг води, пропущеної через турбіни гідроелектростанцій, при зменшенні у 2015 році порівняно з 2014 роком в 1,6 раза, у 2016 році збільшився на 42,3 відсотка.

При цьому податкове зобов'язання з рентної плати за 2015 рік порівняно з 2014 роком зменшилося майже в 2 рази (з 1249,3 до 640,3 млн грн), а за 2016 рік збільшилося на 35,6 відс. (до 868,6 млн грн), зокрема, податкове зобов'язання за спеціальне використання поверхневих вод для потреб водного транспорту, при зменшенні у 2015 році в 2,3 раза, у 2016 році збільшилося в 3,1 раза.

Аудитом встановлено суттєві розбіжності в даних ДФС та Держводагенства (додаток 4), а саме:

- кількість платників рентної плати в **9,6** разів (2014 рік), **9,7** разів (2015 рік) та **7,1** разів (2016 рік) перевищувала кількість водокористувачів, якими подано Звіти;

- річні обсяги використаної води за даними податкової звітності у **18,9** разів (2014 і 2016 роки) та **13,8** разів (2015 рік) перевищували дані річних Звітів.

Зокрема, за даними Держводагенства, **10** (у 2014 році), **52** (у 2015 році) та **17** гідроелектростанцій (у 2016 році) використали **10,6, 17,6 та 18,4** млн куб. м води відповідно.

Водночас податкову звітність з рентної плати за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики³⁵ подано **111** (за 2014 рік), **131** (за 2015 рік) та **109** (за 2016 рік) платниками і задекларовано **212,5, 130,2 та 185,3** млрд куб. м використаної води відповідно, що суттєво перевищує дані Держводагенства.

Довідково. Лише філією „Сереньодніпровської ГЕС” ПАТ „Укргідроенерго” відповідно до додатка 7 до податкової декларації з рентної плати за 2015 рік обсяг води, пропущеної через турбіни гідроелектростанції, становив 21,4 млрд куб. метрів.

Крім того, за результатами аналізу зазначеної податкової звітності встановлено її подання платниками рентної плати, вид діяльності яких не належить до сфери гідроенергетики, тобто, такі платники повинні звітувати за іншою формою податкової декларації/дodatка до декларації та застосовувати іншу ставку рентної плати (за спеціальне використання поверхневих вод залежно від басейну річки).

За 2014–2016 роки ними подано 132 декларації (за 2014 – 33, 2015 – 58 та 2016 – 41), з обсягом використаної води 6,8 млрд куб. м і, як наслідок, у результаті неправильного застосування ставок³⁶ недонадходження рентної плати, за розрахунками контрольної групи³⁷, становлять на рівні 1016 млн грн, з них до державного бюджету – **508 млн грн** (158,4 млн грн за 2014, 126,3 млн грн за 2015 та 223,3 млн грн за 2016 роки).

³⁵ Податкова декларація за 2014 рік та додаток 7 до декларації за 2015–2016 роки.

³⁶ Ставки рентної плати за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики: 6,93 (до 01.01.2016) та 8,77 (з 01.01.2016) грн за 10 тис. куб. м води.

³⁷ Виходячи з мінімальних ставок рентної плати за спеціальне використання поверхневих вод: 14,3 (до 01.01.2016) та 18,09 (з 01.01.2016) грн за 100 куб. м води.

Крім того, окремими платниками рентної плати податкова звітність невірно подавалася із року в рік, що свідчить про відсутність належного контролю органів ДФС за поданням платниками податкової звітності.

Отже, ДФС (Міндоходів) не забезпечено здійснення їх територіальними органами на достатньому рівні контролю за поданням платниками рентної плати податкової звітності, що призвело до суттєвих розбіжностей з даними Держводагентства та недонадходжень рентної плати до державного бюджету. Також внаслідок зміни у 2016 році функціональних повноважень ДФС втратила контроль за обліком та адмініструванням рентної плати платниками – фізичними особами.

Таким чином, відсутність достовірного та повного державного обліку водокористування на рівні Держводагентства (відповідно до Порядку № 78), обліку платників рентної плати на рівні ДФС та контролю з боку ДФС за поданням платниками рентної плати податкової звітності та її звірки зі звітами про використання води за формою № 2ТП-водгосп (річна) призводить до заниження окремими платниками ставок рентної плати і, як наслідок, недонадходжень такого платежу до державного бюджету.

5. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ПОВНОВАЖЕНЬ В ЧАСТИНІ ЇХ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ВОДОКОРИСТУВАЧАМИ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА

5.1. Аналіз та оцінка стану виконання повноважень Держекоінспекцією та Держгеонадрами в частині контрольної-перевірочної роботи з питань використання води

Облік результатів здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів Держекоінспекція веде на основі періодичної звітності територіальних органів, що встановлена наказом Держекоінспекції від 28.05.2012 № 100 „Про затвердження форм звітності”³⁸ за сімома різними формами. При цьому лише таблиці 1, 1.1 і 1.2³⁹ відображають результати проведених перевірок за територіальними органами та видами природних ресурсів, зокрема, водних ресурсів, а також плановими та позаплановими перевірками. Всі інші форми звітності складені **в цілому по всіх природних ресурсах, без розмежування їх за видами.**

Довідково. На сьогодні діяльність Держекоінспекції регулюється Указом Президента України від 13.04.2011 № 454 „Про Положення про Державну екологічну інспекцію України”, що не відповідає вимогам Закону України від 17.03.2011 № 3166 „Про центральні органи виконавчої влади” (із змінами) і Закону України від 27.02.2014 № 794 „Про Кабінет

³⁸ Зі змінами, внесеними наказом Держекоінспекції від 28.02.2014 № 18 „Про внесення змін до наказу Держекоінспекції України від 28.05.2012 № 100”.

³⁹ „Результати здійснення заходів по державному нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів”.

Міністрів України” в частині затвердження Кабінетом Міністрів України положень про міністерства, інші центральні органи виконавчої влади.

Протягом 2014–2016 років територіальними органами Держекоінспекції проведено **26,8 тис.** перевірок водокористувачів, за результатами яких складено 20,8 тис. протоколів; накладено **4,6 млн грн** штрафів, з них стягнуто **4,5 млн гривень** (додаток 5).

При цьому питома вага здійснених перевірок поверхневих водних ресурсів, при зменшенні у 2015 році порівняно з 2014 роком з **22,6 до 16,4 відс.**, у 2016 році збільшилася до **41,6 відс.**, аналогічна тенденція прослідковується і щодо перевірок підземних вод – **24,3, 19,1, 54,1 відс.** відповідно.

Загальна сума розрахованих збитків за перевітками становить **1404,9 млн гривень**. Пред’явлено претензій та позовів за шкоду, заподіяну водним ресурсам внаслідок порушення вимог відповідного законодавства, за результатами **2,5 тис.** перевірок на суму **1 332,6 млн грн**, з них стягнуто лише **97,1 млн грн**, або **7,3 відс.** пред’явленої суми.

Встановлено, що незначні суми збитків (до 20 тис. грн) сплачувалися водокористувачами добровільно, а більші суми – оскаржувалися в судовому порядку.

Слід зазначити, що із загальної кількості проведених територіальними органами Держекоінспекції перевірок у 2015 році **71,8 відс.** (4 957) становили **позапланові**, а у 2016 році **80,6 відс.** (4 486) – **планові перевірки**. При цьому рівень сплати збитків за позаплановими перевітками (14,1 у 2015 та 31,3 відс. у 2016) вищий, ніж за плановими (2,5 та 6,7 відс. відповідно).

Облік результатів здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони вод, раціонального використання та відтворення водних ресурсів у **розрізі видів порушень** здійснювався⁴⁰ на рівні територіальних органів Держекоінспекції, без зведення їх на центральному рівні в цілому по Україні.

Довідково. Серед найбільш поширених порушень вимог водоохоронного законодавства, за даними територіальних органів Держекоінспекції, є: скид забруднених стічних вод до водних об’єктів; відсутність спеціальних дозволів на спеціальне водокористування (самовільне водокористування); незадовільний технічний стан очисних споруд; порушення первинного обліку вод; порушення водоохоронного режиму на водозборах тощо.

Протягом 2014–2016 років територіальними органами Держекоінспекції встановлено 1 370 фактів здійснення об’єктами державного нагляду (контролю) забору води **за відсутності дозвільних документів**, за результатами яких складено актів, розраховано збитків та направлено претензій **на 593,8 млн грн**, з яких **сплачено 16,9 млн грн**, або **2,8 відсотка**. При цьому в середньому сума збитків, розрахована за результатами однієї перевірки у 2014 році, становила

⁴⁰ Відповідно до наказів Держстату від 22.09.2009 № 354 „Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 1-АП (річна) „Звіт про розгляд справ про адміністративні правопорушення та осіб, які притягнуті до адміністративної відповідальності, за 20__ рік” (у 2014–2015 роках) та від 10.11.2015 № 322 „Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 1-АП (річна) „Звіт про розгляд справ про адміністративні правопорушення та осіб, які притягнуті до адміністративної відповідальності” (у 2016 році)”.

588,0 тис. грн, 2015 році – 1,5 млн грн, 2016 році – лише 43,5 тис. грн, що свідчить **про зниження результативності проведених контрольних заходів.**

Довідково. Територіальними органами Держекоінспекції протягом 2014–2016 років до:

- правоохоронних органів передано матеріали 485 перевірок, у тому числі 214 – з ознаками кримінального правопорушення, по 121 справі відкрито кримінальні провадження;
- структурних підрозділів екології та природних ресурсів облдержадміністрацій було направлено інформацію по 33 суб'єктах господарювання (2014 – 6, 2015 – 9 та 2016 – 18), які порушили вимоги водоохоронного законодавства, для анулювання (зупинення) дії дозволів на спеціальне водокористування. Інформація щодо кількості анульованих (зупинено дію) дозволів на спеціальне водокористування в Держекоінспекції відсутня;
- судових органів було передано 69 позовів для прийняття рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення виробничої діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними вимог водоохоронного законодавства, по 30 з яких прийнято відповідні рішення.

Водночас в Держекоінспекції форми обліку стану виконання прийнятих рішень про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними вимог природоохоронного законодавства та виконання виданих приписів про усунення порушень природоохоронного законодавства, виявлених під час перевірки дотримання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища⁴¹, також містять дані результатів перевірок **у цілому по всіх природних ресурсах без розмежування за видами.**

Довідково. Протягом досліджуваного періоду встановлено 22 випадки оскарження рішень судових органів щодо обмеження чи зупинення (тимчасово) діяльності підприємств та об'єктів за позовами територіальних органів Держекоінспекції. Із зазначеної кількості позовів у 11 випадках, або 50 відс., судовими органами прийняті рішення на користь територіальних органів Держекоінспекції.

Разом з тим протягом 2015 року центральним апаратом Держекоінспекції в ході проведення **двох** планових внутрішніх аудитів виконання територіальними органами державного нагляду (контролю) з питань охорони, раціонального використання та відтворення водних ресурсів **не досліджувалось**; матеріали проведених планових внутрішніх аудитів у 2014 році в Держекоінспекції відсутні. У 2016 році під час дослідження питання екологічного контролю водних ресурсів проведено планові внутрішні аудити **чотирьох територіальних органів**⁴², за результатами яких:

- щодо **двох** аудитів **порушень не встановлено**;
- встановлено недостатній рівень організаційної роботи з перевірки виконання законних приписів про усунення порушень природоохоронного законодавства, які видаються суб'єктам господарювання;
- на дату складання протоколів про адміністративні правопорушення за деякими матеріалами не розраховано збитків.

⁴¹ Затверджені наказом Держекоінспекції від 28.09.2012 № 186.

⁴² В Держекоінспекції у Київській (аудиторський звіт від 18.03.2016), Житомирській (від 27.05.2016), Харківській (від 17.11.2016), Рівненській (аудиторський звіт від 27.12.2016) областях.

Територіальними органами Держгеонадр⁴³ протягом 2014–2016 років проведено **10 контрольно–перевірочних заходів** використання надкористувачами водних ресурсів, під час яких були виявлені факти забору води без дозволу на спеціальне водокористування, а саме: сімома суб'єктами господарювання здійснювався забір води без наявного дозволу, у двох – закінчився термін дії дозволу, один – здійснював забір води з перевищенням встановленого добового ліміту видобування води. Щодо порушників вимог законодавства складено приписи про усунення виявлених порушень.

Отже, **заходи державного контролю, які здійснювала Держекоінспекція, були недостатньо ефективними, а з питань наявності у водокористувачів дозвільних документів навіть допущено зниження результативності таких перевірок. Держекоінспекцією також не забезпечено належного внутрішнього контролю за діяльністю своїх територіальних органів.**

Слід зазначити, **що встановлені за результатами контрольно-перевірочних заходів факти порушень водокористувачами вимог законодавства у сфері охорони вод, раціонального використання та відтворення водних ресурсів Держекоінспекцією та Держгеонадрами (їх територіальними органами) до ДФС не надавалися.**

5.2. Аналіз та оцінка виконання органами ДФС (Міндоходів) повноважень з питань адміністрування рентної плати за спеціальне використання води

Пунктом 75.1 статті 75 Податкового кодексу передбачено, що контролюючі органи мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) перевірки платників податків у встановленому порядку щодо повноти сплати податків.

Протягом II півріччя 2014 року та 2015–2016 років територіальними органами ДФС **не забезпечено 100-відсоткового проведення камеральних перевірок** податкової звітності з рентної плати (збору), як передбачено пунктом 76.1 статті 76 Податкового кодексу (додаток 6). При цьому рівень проведення камеральних перевірок становив 66,0 відс. (49,5 відс. у II півріччі 2014 року та 90,5 відс. у 2016 році).

Довідково. Функцію проведення камеральних перевірок по травень 2014 року було закріплено за Департаментом податкового та митного аудиту відповідно до розпорядження Міндоходів від 09.04.2013 № 10-р „Про закріплення функцій”, з червня 2014 року відповідно до наказу Міндоходів від 06.06.2014 № 339 „Про внесення змін до деяких наказів Міндоходів” – за Департаментом податків і зборів з юридичних осіб. Відповідно до інформації зазначеного Департаменту аудиту у січні-травні 2014 року було проведено 5,1 тис. камеральних перевірок водокористувачів (платників, що мали операції з платежу за ККДБ 13020000 за 2013 рік), за результатами яких донараховано 211,0 тис. грн збору за спеціальне використання води, сплачено 193,0 тис. грн, або 91,5 відсотка.

За результатами камеральних перевірок протягом II півріччя 2014 року, 2015 та 2016 років територіальними органами ДФС (Міндоходів) донараховано

⁴³ Лист Держгеонадр від 24.02.2017 № 4359/13/10-17 щодо надання інформації.

4,5 млн грн рентної плати, з яких сплачено платниками 3,9 млн грн, або **87,1 відсотка**. При цьому, якщо рівень сплати донарахованих сум у 2015 році порівняно з 2014 роком збільшився з **83,3 до 91,8 відс.**, в **2016 році (84,9 відс.)** знову **зменшився** майже до рівня 2014 року.

Облік результатів документальних перевірок відповідно до Звіту „Аудит-1” „Про результати роботи підрозділів аудиту”, затвердженого наказом ДФС від 28.03.2016 № 255, ведеться в розрізі головних управлінь ДФС в областях, м. Києві та Офісу ВПП без розподілу за платниками податків, окремими групами платників або галузями економіки в частині донарахованих та сплачених сум.

Протягом 2014–2016 років територіальними органами ДФС (Міндоходів) проведено 23,4 тис. документальних перевірок платників рентної плати, за результатами лише **347 перевірок** (1,5 відс. загальної кількості) встановлено порушення законодавства та донараховано **8,4 млн грн** рентної плати (0,02 відс. загальної суми донарахувань).

Водночас лише **16,9 відс.** (1,4 млн грн) донарахованих сум узгоджено з платниками, з них сплачено – 1,3 млн грн, або **92,5 відс.** узгоджених та **15,6 відс.** донарахованих сум рентної плати.

Довідково. Основними порушеннями вимог законодавства, виявленими за результатами перевірок, є використання води без отримання спеціального дозволу та перевищення лімітів використання води.

Протягом досліджуваного періоду територіальними органами ДФС (Міндоходів) розглянуто **80 скарг**, за результатами яких оскаржувались 86 податкових повідомлень-рішень (далі – ППР) на **1,9 млн гривень**. За результатами розгляду залишено без змін 82,6 відс. (71) ППР на 1,8 млн грн, **скасовано повністю та частково 19,8 відс.** (17) ППР на суму **0,07 млн гривень**.

Центральним апаратом ДФС (Міндоходів) розглянуто та залишено без змін **сім скарг**, за результатами яких оскаржувалися вісім ППР на загальну суму **0,8 млн грн** рентної плати.

Протягом 2014–2015 років адміністративними судами розглянуто **35 проваджень** про визнання протиправними та скасування ППР органів ДФС за рентною платою на **5,3 млн гривень**. За результатами розгляду **45,7 відс.**, або 16 проваджень (28,3 відс. суми) **задоволено повністю на користь платників** рентної плати.

Перебувають на розгляді в судах 8 проваджень на суму 3,2 млн гривень.

Отже, неврахування органами ДФС (Міндоходів) вимог пункту 56.21⁴⁴ статті 56 Податкового кодексу щодо випадків прийняття рішень на користь платника або низької якості проведення документальних перевірок **потягло за**

⁴⁴ У разі коли норма цього Кодексу чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі цього Кодексу, або коли норми різних законів чи різних нормативно-правових актів, або коли норми одного і того ж нормативно-правового акта суперечать між собою та припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу, рішення приймається на користь платника податків.

собою оскарження платниками ППР і скасування 1,6 млн грн донарахованих сум рентної плати.

У 2014 році ДФС (Міндоходів) питання адміністрування збору за спеціальне використання води в ході перевірок їх територіальних органів не досліджувалося, протягом 2015–2016 років проведено **п'ять** перевірок: у ході чотирьох – досліджувалося питання забезпечення виконання доведених індикативних показників до загального фонду Державного бюджету України з надходження рентної плати за спеціальне використання води, однієї перевірки в ГУ ДФС у Кіровоградській області – незастосування штрафних санкцій за несплату або несвоєчасну сплату узгоджених податкових зобов'язань, передбачених статтею 126 Податкового кодексу, щодо рентної плати за спеціальне використання води у 2015 році на суму 44,4 тис. гривень.

Центральним апаратом ДФС протягом 2014–2016 років також здійснювалися аналізи податкової звітності з рентної плати та надавались окремі доручення територіальним органам, за результатами яких:

- **п'ять разів**⁴⁵ проведено звірки обсягів використаної підземної води, задекларованих водокористувачами в податкових деклараціях з рентної плати, за результатами яких виявлено 179,0 тис. куб. м незадекларованої 75 платниками води, застосовано штрафні санкції на суму **59,2 тис. грн**;

- **два рази**⁴⁶ здійснено звірки лімітів використання води, зазначених у податкових деклараціях з рентної плати та в дозволах на спеціальне водокористування, внаслідок чого донараховано **13,7 млн грн** рентної плати за використані понад установлені річний ліміт обсягів води;

- **чотири рази**⁴⁷ надано дозвільним органам пропозиції про скасування дозволів на спеціальне використання води 327 водокористувачам на загальну суму наявного в них податкового боргу 89,6 млн грн, з яких скасовано дозволи 11 водокористувачам з сумою податкового боргу **1,4 млн гривень**.

Проте систематичний аналіз податкової звітності з рентної плати ДФС (Міндоходів) не здійснювався.

Отже, дані аудиту Рахункової палати свідчать про **незабезпечення ДФС (Міндоходів) належного внутрішнього контролю за виконанням територіальними органами повноважень щодо повноти та своєчасності надходжень рентної плати за спеціальне використання води, що призвело до відсутності дієвих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення єдиного механізму контролю за такими надходженнями, та низького рівня узгодження донарахованих сум рентної плати.**

Таким чином, **відсутність належного внутрішнього контролю та дієвих управлінських рішень, відповідної взаємодії органів державної влади, на яких покладено здійснення контролю за правильністю визначення бази**

⁴⁵ Звітність за I квартал 2014 року, I півріччя 2015 року, 2015 рік, I півріччя та 9 місяців 2016 року.

⁴⁶ Звітність за 2014 та 2015 роки.

⁴⁷ Станом на 01.03.2014, 01.03.2015, 01.03.2016 та 01.08.2016.

оподаткування рентної плати за спеціальне використання води, ефективним та раціональним її використанням, а також обміну інформацією щодо виявлених порушень в частині використання води, негативно впливає на повноту та своєчасність надходження зазначеного платежу до державного бюджету.

6. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ПОВНОВАЖЕНЬ В ЧАСТИНІ СПРАВЛЯННЯ РЕНТНОЇ ПЛАТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ

Проблема забезпечення водними ресурсами в Україні визначена особливо гостро, оскільки за запасами води, які формуються на території країни і доступні для використання, вона є однією з найменш забезпечених країн Європи. Мінімальний рівень водозабезпеченості, визначений ООН, становить 1,7 тис. куб. м на рік на одну людину, в Україні – 1,0 тис. куб. метрів.

Водні ресурси України через їх обмеженість, нерівномірність розподілу за територією і сезонами року мають використовуватись лише раціонально й комплексно, з урахуванням потреб усіх галузей господарства. При цьому черговість у задоволенні потреб у воді може бути різною, проте пріоритетними завжди мають бути потреби людей, оскільки воду нічим замінити не можна.

Структура споживання водних ресурсів безпосередньо визначається рівнем промислового розвитку окремих держав, світовою спеціалізацією та густотою населення. У середньому в світі 16,6 відс. загального споживання вод займає побутова сфера, 31,1 відс. – промисловість, 52,3 відс. – сільське господарство. Для України аналогічні показники становлять 26 відс., 43 відс. та 31 відсоток. При цьому в Україні зафіксована тенденція постійного зростання побутового споживання води (від **21,6** у 2013 до **24,0** відс. у 2016) і промислового водоспоживання (від **40,3** до **43,1** відс.) та зменшення сільськогосподарського використання води (від **37,3** до **32,0** відс. відповідно).

Аудитом встановлено, що за 2013–2016 роки при скороченні обсягів забору води на **27,3 відс.** (з 13,6 до 9,9 млрд куб. м) втрати під час транспортування (табл. 4) зменшилися на **23,8 відс.** (з 1,5 до 1,1 млрд куб. м), та частка яких в обсязі забору води при зменшенні у 2014 році порівняно з 2013 роком (з 12,4 до 10 відс.), у 2015–2016 роках **збільшилася** до 11,7 і 11,5 відс. відповідно, що свідчить про **неефективну політику в частині економного використання забраних водних ресурсів держави та відсутність результативних заходів із скорочення втрат води.**

Таблиця 4

Аналіз обсягів втрат води під час транспортування у 2013–2016 роках

Показник	2013	2014	2015	2016	2014 до 2013, млн куб. м/відс.	2015 до 2014, млн куб. м/відс.	2016 до 2015, млн куб. м/відс.
Обсяг забору води, млн куб. м	12058	11505	9699	9907	-553/95,4	-1806/84,3	+208/102,1
Втрати води під час транспортування, млн куб. м	1495	1150	1139	1143	-345/76,9	-11/99,0	+4/99,7
Частка від обсягу забору води, відс.	12,4	10,0	11,7	11,5	x	x	x

Більше половини обсягів води, які втрачаються, припадає на галузь житлово-комунального господарства (815,4 млн куб. м, або 70,9 відс. у 2014 році, та 778,0 млн куб. м, або 68,1 відс. у 2016 році відповідно). Більшість води, яка втрачається у цій галузі, вже підготовлена для споживання.

За останні три роки рівень скинутих у водні об'єкти забруднених (неочищених та недостатньо очищених) стічних вод в середньому становить **15 відсотків**. Головними причинами забруднення поверхневих вод є скид забруднених комунально-побутових і промислових стічних вод безпосередньо у водні об'єкти та через систему міської каналізації, а також надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин у процесі поверхневого стоку води з забудованих територій та сільгоспугідь.

При щорічному зменшенні обсягу використання води ліміти використання (табл. 5) встановлюються у значно більших розмірах та мають **тенденцію до зростання** (у 2013 році ліміт в 1,6 раза перевищував фактичне використання, а у 2015–2016 роках в 2,2 раза відповідно), тобто є підстави стверджувати, що **практика лімітування не відповідає критеріям ефективності забезпечення раціонального використання водних ресурсів.**

Таблиця 5

Обсяги встановлених лімітів та фактичного використання води у 2013–2016 роках

	Встановлений ліміт використання прісної води, млн куб. м				Фактично використано води, млн куб. м				Встановлений ліміт до фактичного використання, рази			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Всього	13907	14018	14524	14447	8551	8104	6556	6608	1,6	1,7	2,2	2,2

Довідково. Встановлено, що лише у 2013 році у м. Житомирі фактичне використання води у 4,8 раза перевищило встановлений ліміт.

Отже, Мінприроди, Держводагентством, Держекоінспекцією та Держгеонадрами не забезпечено ефективної політики **раціонального використання води, охорони та відтворення водних ресурсів**, вплив проведених Держекоінспекцією та Держгеонадрами контрольних заходів із забезпечення дотримання вимог водоохоронного законодавства був мінімальним, розраховані Держекоінспекцією суми (від 20 тис. грн) збитків за шкоду, заподіяну водним ресурсам внаслідок порушення вимог відповідного законодавства, водокористувачами оскаржувалися у судовому порядку.

Норми статті 255 Податкового кодексу повинні стимулювати платників рентної плати до **раціонального використання та збереження водних ресурсів**. Так, у разі: відсутності вимірювальних приладів, якщо можливість їх встановлення існує, рентна плата сплачується у двократному розмірі, перевищення водокористувачами встановленого річного ліміту використання – у п'ятикратному розмірі з огляду на фактичні обсяги використаної води понад встановлений ліміт використання води, ставок рентної плати та коефіцієнтів. Також за відсутності у водокористувача дозволу на спеціальне

водокористування рентна плата справляється за весь обсяг використаної води, що підлягає оплаті як за понадлімітне використання.

Однак ДФС (Міндоходів) не забезпечено ефективного адміністрування рентної плати за спеціальне використання води (невиконання планових показників надходжень, допущення зростання податкового боргу, непроведення камеральних перевірок у повному обсязі, низький рівень узгодження донарахованих сум за результатами документальних перевірок) та належної взаємодії з іншими органами державної влади в частині обміну інформацією щодо виявлених порушень, які впливають на повноту надходжень такого платежу.

Таким чином, Мінприроди, Мінфіном, Держводагентством, Держгеонадрами, Держекоінспекцією та ДФС не запроваджено раціональної рентної політики та формування системи справляння рентної плати за спеціальне використання води відповідно до обсягів, способу використання та впливу на водні об'єкти і, як наслідок, на сьогодні водні ресурси використовуються нераціонально і неефективно, а діючий механізм рентної плати не стимулює до скорочення безповоротних втрат, дотримання норм і лімітів споживання води.

ВИСНОВКИ

1. Органи державної влади не забезпечили створення ефективною та дієвою системи державного контролю за обсягами забору та використання води, яка є об'єктом оподаткування рентною платою, а також за повнотою і своєчасністю надходження цього платежу до державного бюджету і, як наслідок, на сьогодні водні ресурси використовуються нераціонально і неефективно. Діюча система справляння рентної плати за спеціальне використання води не стала інструментом державного впливу на раціональне використання та відновлення водних ресурсів України. Також не забезпечено достовірного та повного обліку кількості водокористувачів.

1.1. Мінприроди не забезпечено контролю за діяльністю підрозділів екології та природних ресурсів держадміністрацій в частині звітування про видані дозволи на спеціальне водокористування, внаслідок чого в Україні **відсутній загальний облік водокористувачів, які мають такі дозволи.** Також у зв'язку з недотриманням дозвільними органами вимог регламентів держадміністрацій в частині перевірки пакетів документів, поданих суб'єктами господарювання для отримання дозволу на спеціальне водокористування та погодження нормативів водопостачання, протягом 2014–2016 років **збільшився рівень надання Держводагентством висновків про неможливість отримання дозволів (з 18,5 до 21,4 відс.) та відмов у погодженні нормативів водопостачання (майже в 5 разів).**

1.2. Унаслідок відсутності контролю за поданням водокористувачами звітів про використання води за формою № 2ТП-водгосп (річна) **кількість водокористувачів, якими подано такі звіти, зменшилась майже на 10 відс. (з 16,2 до 15,1 тисяч).** При цьому аналіз діючих дозволів на спеціальне

водокористування в частині лімітів забору води, зокрема в Миколаївській області, засвідчив про збільшення кількості потенційних первинних водокористувачів з **55 відс. (2014 рік)** до **72,2 відс. (2015 рік)**. Аудитом в Південно-Бузькому БУВР також встановлено реєстрацію під одним номером (кодом району) у системі державного обліку водокористування Держводагентства декількох водокористувачів із незначними обсягами споживання води, що свідчить про **недостовірність та неповноту такого обліку**.

1.3. Держгеонадрами не здійснювався облік кількості користувачів підземних вод та наданих органам, що видають дозволи на спеціальне водокористування, **висновків щодо можливості надання** таких дозволів.

1.4. На центральному рівні ДФС (Міндоходів):

- **відсутній моніторинг кількості** первинних водокористувачів та **належний контроль за діяльністю** територіальних органів в частині проведення останніми звірок з держадміністраціями за водокористувачами, яким видано дозволи на спеціальне водокористування, з метою залучення їх до оподаткування;

- **втрачено контроль за дотриманням фізичними особами** – платниками рентної плати **вимог законодавства** в частині правильності обчислення, своєчасності сплати водокористувачами рентної плати за спеціальне використання води до державного бюджету і, як наслідок, Департамент податків і зборів з фізичних осіб ДФС не володіє достовірною інформацією про загальну кількість таких платників.

2. Мінфіном, Мінприроди, ДФС (Міндоходів), Держекоінспекцією та Держгеонадрами не забезпечено дієвої взаємодії у здійсненні заходів, спрямованих на забезпечення контролю за дотриманням суб'єктами господарювання водоохоронного законодавства та системи справляння рентної плати за спеціальне використання води до державного бюджету, яка повинна стимулювати до раціонального використання та відтворення водних ресурсів.

2.1. Мінфіном та ДФС не забезпечено належного рівня прогнозування та планування надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, зокрема, Мінфіном при прогнозуванні надходжень рентної плати враховувалися лише очікувані суми надходжень, отримані від ДФС (Міндоходів), збільшені на індекс зміни ставок. При цьому ДФС (Міндоходів) не враховували очікувані суми сплати за результатами закінчених перевірок, розстрочених сум, а також сум активного податкового боргу.

Водночас **відсутність дієвих заходів з боку ДФС (Міндоходів) із залучення платників** до сплати рентної плати за спеціальне використання води призвела до невиконання органами ДФС (Міндоходів) планових показників (на загальну суму **397,8 млн грн**), зростання сум податкового боргу з зазначеного платежу (в **2 рази**), а в результаті списання податкового боргу до державного бюджету не надійшло **7,3 млн гривень**.

2.2. Відсутність взаємодії Держекоінспекції та Держгеонадр з ДФС (Міндоходів) в частині обміну інформацією про виявлені порушення водоохоронного законодавства призвела до втрати повноти визначення об'єкта

оподаткування рентною платою за спеціальне використання води і, відповідно, **ризиків недонадходження зазначеного платежу до державного бюджету.**

2.3. Мінприроди та Держводагентством як державними замовниками **не проведено комплексного аналізу стану виконання Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року, ефективного та цільового використання коштів її виконавцями, не розроблено методики оцінки ефективності її виконання.**

3. Нормативно-правове забезпечення питань використання та охорони вод і відтворення водних ресурсів, адміністрування рентної плати за спеціальне використання води потребують удосконалення та узгодження між собою.

3.1. Окремі норми Податкового кодексу України не узгоджуються із нормами Водного кодексу України, зокрема:

- абзац п'ятий підпункту 258.2.5 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України в частині подання контролюючими органами до органів, що видають дозволи на спеціальне водокористування, інформації про платників рентної плати у разі несплати рентної плати або сплати її не в повному обсязі **протягом шести місяців** не узгоджується з пунктом 8 частини першої статті 55 Водного кодексу України, яким передбачено припинення права юридичних та фізичних осіб на спеціальне водокористування в разі **систематичного невнесення**, зокрема, рентної плати за спеціальне використання води в строки, визначені законодавством;

- пункт 255.1 статті 255 Податкового кодексу України не узгоджується з частиною четвертою статті 42 Водного кодексу України щодо визначення **вторинних водокористувачів.**

Крім того, у досліджуваному періоді формулювання частини п'ятої статті 49 Водного кодексу України суперечило статтям 16 і 17 цього Кодексу та призводило до дублювання повноважень Держводагентства і його територіальних органів з Держгеонадрами стосовно надання висновків щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування підземними водами.

3.2. Норми Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 321, потребують приведення у відповідність із нормами Водного кодексу України:

- з метою усунення дублювання функцій та повноважень Держводагентства і Держгеонадр, викладених в абзаці другому пункту 4 Порядку, із нормами і положеннями статей 16 і 17 Водного кодексу України;

- абзац другого пункту 6 Порядку із нормами частини другої статті 50 Водного кодексу України щодо строку спеціального короткострокового водокористування.

3.3. Діючим законодавством **не передбачено відповідальності за неподання водокористувачами звітів за формою № 2ТП-водгосп (річна) та не визначено необхідності складання організаціями, що належать до сфери управління Держводагентства, переліку водокористувачів, які не звітували**

про використання водних ресурсів, що негативно впливає на систему обліку водокористування.

4. ДФС (Міндоходів) не забезпечено на належному рівні якісного виконання територіальними органами повноважень в частині справляння рентної плати за спеціальне використання води.

4.1. Органами ДФС (Міндоходів) не забезпечено належного рівня контролю за поданням платниками рентної плати податкової звітності та її звірки зі звітами за формою № 2ТП-водгосп (річна), що призвело до розбіжностей з даними Держводагентства і, як наслідок, ризиків недонадходжень такої плати до державного бюджету.

Так, аудитом встановлено подання податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики платниками, вид діяльності яких не відноситься до сфери гідроенергетики, і, як наслідок, в результаті заниження ставки рентної плати недонадходження державного бюджету (виходячи з мінімальної ставки), за розрахунками контрольної групи, становлять близько **0,5 млрд гривень**.

4.2. Низький рівень подання водокористувачами податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання води (юридичними особами 58,9 відс. у 2015 і 51,1 відс. у 2016 роках, фізичними особами – 67,1 відс. у 2014 та лише 38,8 відс. у 2015 роках) створює ризики неповного декларування податкових зобов'язань з рентної плати платниками податку і, відповідно, можливих втрат державного бюджету від недонадходжень такого платежу. При цьому протягом 2014–2016 років органами ДФС (Міндоходів) не забезпечено **100-відсоткового проведення камеральних перевірок** податкової звітності платників рентної плати. На рівні ДФС (Міндоходів) відсутній систематичний аналіз податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання води.

4.3. Внаслідок низької якості проведення документальних перевірок (рівень узгодження донарахованих сум **16,9 відс.**) за результатами адміністративного та судового оскарження платниками податкових повідомлень-рішень **скасовано 1,6 млн грн** донарахованих сум рентної плати за спеціальне використання води.

4.4. ДФС (Міндоходів) не створено належного внутрішнього контролю за діяльністю територіальних органів, що призвело до відсутності дієвих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення єдиного механізму контролю за надходженнями рентної плати за спеціальне використання води.

5. Заходи державного нагляду (контролю) у сфері охорони вод, раціонального використання та відтворення водних ресурсів, що здійснювались Держекоінспекцією, були неефективними та не сприяли запобіганню порушенням законодавства у цій сфері. Держекоінспекцією не забезпечено належного внутрішнього контролю за діяльністю територіальних органів, що призвело до відсутності дієвих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення єдиного механізму контролю за раціональним використанням вод.

За результатами значної кількості проведених перевірок територіальними органами Держекоінспекції (26,8 тис.) до державного бюджету **надійшло лише 7,3 відс. (97,2 млн грн) загальної суми** пред'явлених претензій та позовів за шкоду, заподіяну водним ресурсам.

Аудитом встановлено **зниження результативності проведення територіальними органами Держекоінспекції перевірок**, у ході яких встановлено здійснення водокористувачами забору води **за відсутності дозвільних документів**, саме ці порушення **найбільше впливають на повноту нарахування** та сплати до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води. Так, в середньому сума збитків, розрахована за результатами однієї перевірки у 2014 році, становила 0,6 млн грн, 2015 році – 1,5 млн грн, 2016 році – лише 43,5 тис. гривень.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води.

2. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати доручити:

- Мінфіну і Мінприроди підготувати та подати на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства з метою правового врегулювання:

абзацу п'ятого підпункту 258.2.5 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу України щодо подання контролюючими органами до органів, що видають дозволи на спеціальне водокористування, інформації про платників рентної плати у разі несплати рентної плати або сплати її не в повному обсязі протягом шести місяців з нормами пункту 8 частини першої статті 55 Водного кодексу України, яким передбачено припинення права юридичних та фізичних осіб на спеціальне водокористування в разі систематичного невнесення, зокрема, рентної плати за спеціальне використання води в строки, визначені законодавством;

пункту 255.1 статті 255 Податкового кодексу в частині визначення статусу вторинних водокористувачів;

норм Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 321, стосовно приведення їх у відповідність із нормами Водного кодексу України, а саме, абзац другий пункту 4 Порядку із нормами і положеннями статей 16 і 17 Водного кодексу України щодо функціональних повноважень Держводагентства і Держгеонадр; абзац другий пункту 6 Порядку із нормами

частини другої статті 50 Водного кодексу України щодо строку спеціального водокористування;

- Мінфіну переглянути та удосконалити методику прогнозування надходжень рентної плати за спеціальне використання води.

3. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води надіслати Міністерству екології та природних ресурсів України та рекомендувати:

- вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

- спільно з Державним агентством водних ресурсів України забезпечити проведення комплексного аналізу стану виконання Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року, затвердженої Законом України від 24.05.2012 № 4836, ефективного та цільового використання коштів її виконавцями, і розробити методику оцінки ефективності її виконання;

- забезпечити ведення обліку кількості виданих (переоформлених, анульованих) дозволів на спеціальне використання води;

- розглянути питання розроблення спільно з Мінфіном та заінтересованими органами виконавчої влади нормативно-правового акта щодо взаємодії в частині надання матеріалів перевірок при встановленні фактів понадлімітного споживання води та/або водокористування без наявності дозволу на спеціальне водокористування;

- спільно з Держводагентством підготувати пропозиції щодо внесення змін до законодавчих та нормативно-правових актів з питань встановлення відповідальності за неподання/несвоєчасне подання водокористувачами звітів про використання води за формою № 2ТП-водгосп (річна) „Звіт про використання води”;

- доручити Держгеонадрам здійснювати облік кількості користувачів підземних вод та висновків щодо можливості надання дозволів на спеціальне водокористування.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води надіслати Державній фіскальній службі України та рекомендувати:

- вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

- забезпечити здійснення моніторингу кількості первинних водокористувачів та встановлення контролю за територіальними органами щодо проведення ними звірок з дозвільними органами за водокористувачами, яким видано дозволи на спеціальне водокористування;

- забезпечити належну координацію дій територіальних органів ДФС із здійснення дієвих заходів щодо встановлення фактичної кількості платників рентної плати за спеціальне використання води, повноти нарахування та своєчасності її сплати, стягнення податкового боргу з рентної плати за спеціальне використання води, надання розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу), списання податкового боргу;

- дотримуватись методики розрахунку прогнозних надходжень рентної плати за спеціальне використання води;

- забезпечити підвищення якості та ефективності контрольно-перевірочної роботи територіальних органів з питань адміністрування рентної плати за спеціальне використання води;

- забезпечити щорічне надання Рахунковій палаті загальних звітних даних (у розрізі територіальних органів ДФС) щодо кількості платників рентної плати за спеціальне використання води, поданої ними податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання води, обсягів використаної води, суми задекларованих податкових зобов'язань, суми сплаченої рентної плати (всього, у тому числі до державного бюджету).

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води надіслати Державному агентству водних ресурсів України та рекомендувати:

- вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

- забезпечити повний облік водокористувачів відповідно до Порядку ведення державного обліку водокористування, затвердженого наказом Мінприроди від 16.03.2015 № 78;

- забезпечити щорічне надання Рахунковій палаті загальних звітних даних (у територіальному розрізі) щодо кількості водокористувачів, обсягів забору та використання води, втрати води при її транспортуванні.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води надіслати Державній екологічній інспекції України та рекомендувати:

- вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

- забезпечити підвищення якості та ефективності державного нагляду (контролю) у сфері охорони і раціонального використання води, відтворення і охорони водних ресурсів.

Ставки рентної плати за спеціальне використання води

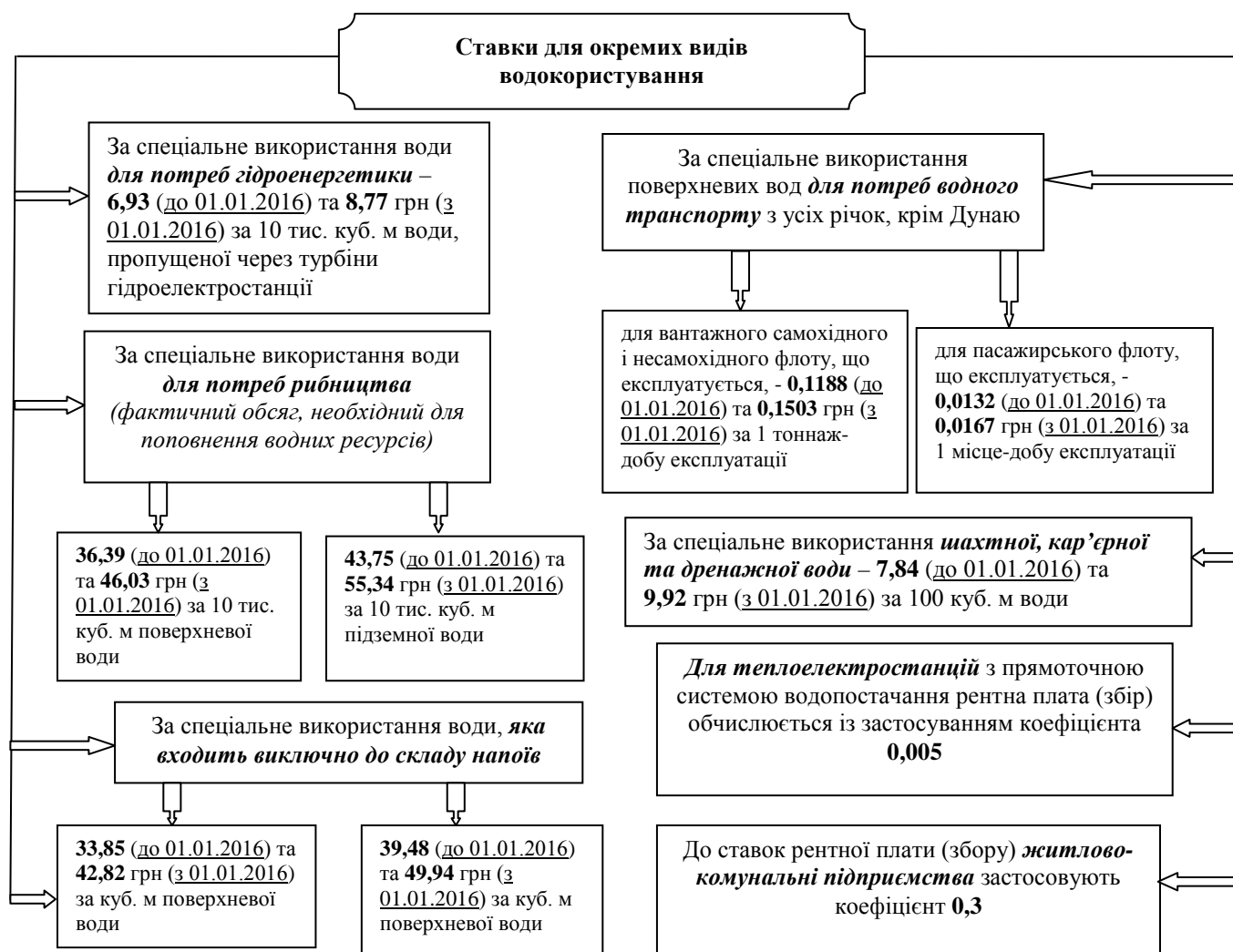
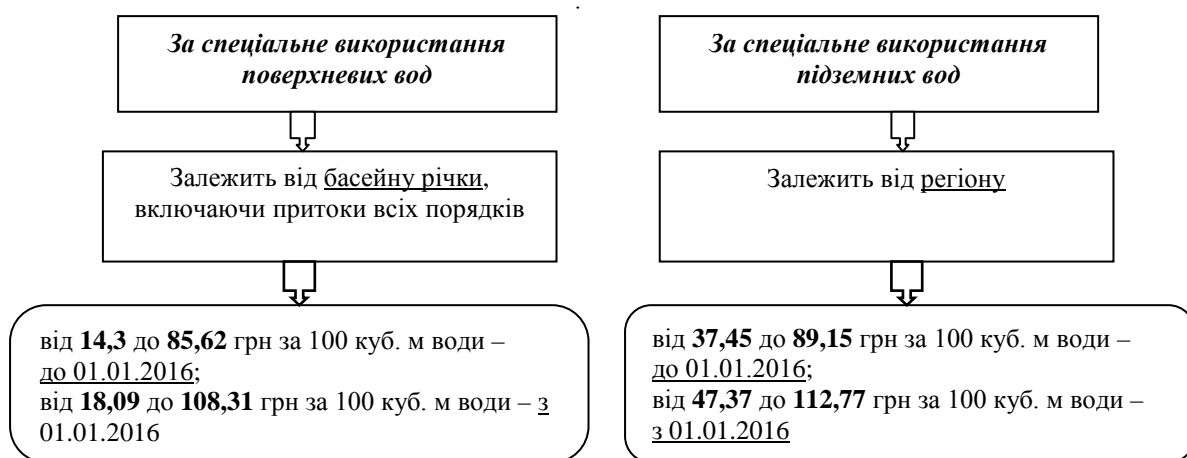
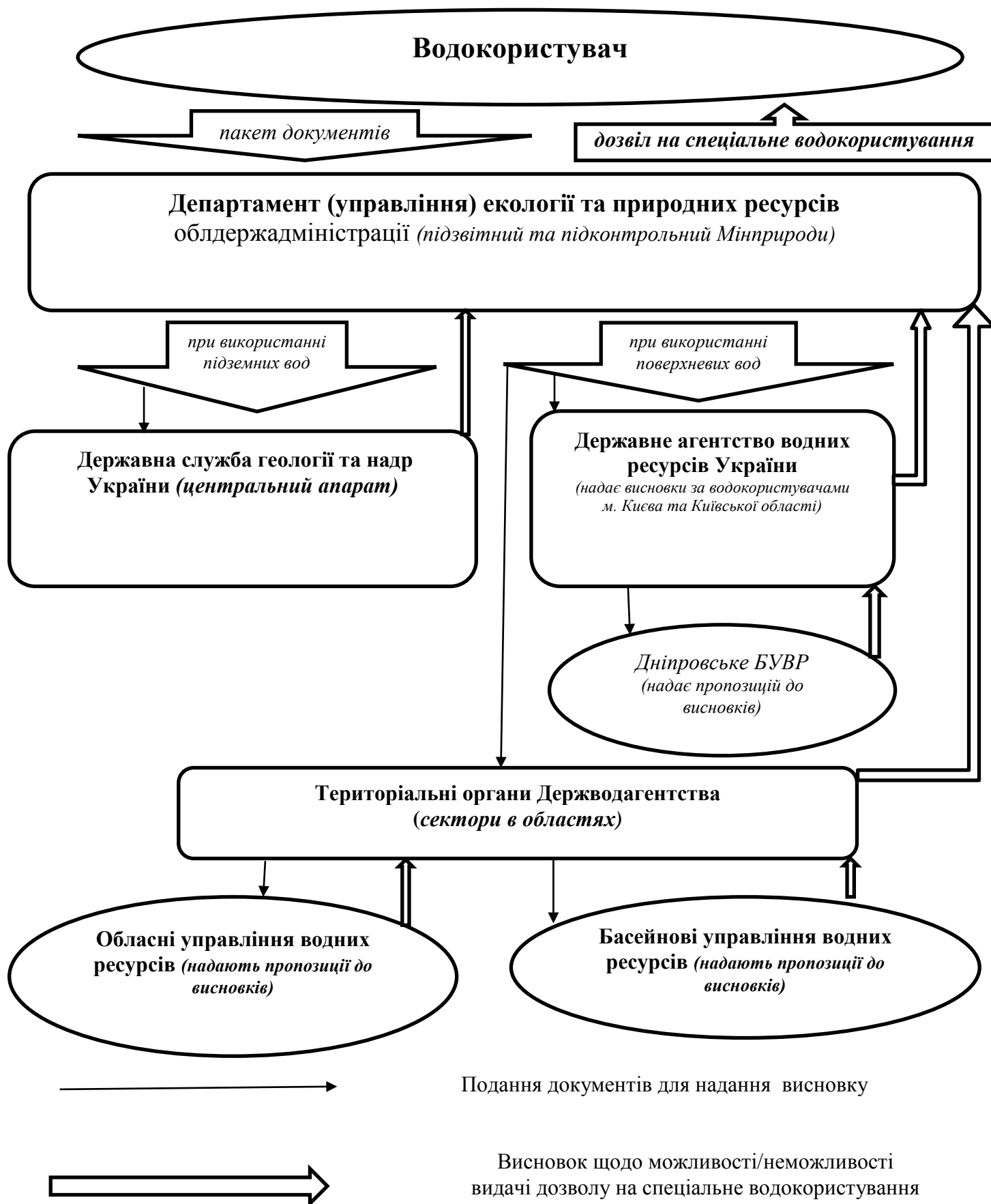

Схема надання водокористувачам дозволів на спеціальне водокористування

Кількість платників, які отримали дозволи на спеціальне водокористування у 2014–2016 роках*

№ п/п	Область	Кількість платників, які отримали дозволи на спеціальне водокористування			Кількість платників, які мали дозволи на спеціальне водокористування, станом на:		
		2014	2015	2016	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017
1	Вінницька	796	794	720	1756	1927	2177
2	Волинська	695	760	693	882	992	995
3	Дніпропетровська	408	433	364	470	474	417
4	Донецька	753	524	426	753	524	426
5	Житомирська	669	647	429	503	487	492
6	Закарпатська	478	492	421	764	751	731
7	Запорізька	580	549	473	629	588	603
8	Івано-Франківська	174	197	152	502	528	560
9	Київська	2401	2532	1163	648	935	1230
10	Кіровоградська	906	710	656	1338	791	758
11	Луганська	0	125	99	0	157	108
12	Львівська	309	522	535	491	829	1133
13	Миколаївська	448	427	401	801	806	829
14	Одеська	593	576	488	1061	1088	10008
15	Полтавська	403	479	464	1028	1116	1177
16	Рівненська	458	471	383	883	836	923
17	Сумська	156	435	529	789	454	179
18	Тернопільська	1033	1040	723	1069	1082	1091
19	Харківська	803	1021	867	925	1372	1192
20	Херсонська	813	682	516	813	682	886
21	Хмельницька	429	918	642	429	918	1069
22	Черкаська	717	641	431	1650	1458	1525
23	Чернівецька	215	218	145	400	426	433
24	Чернігівська	341	388	531	341	388	548
25	м. Київ	71	130	137	89	162	180
26	ОДПС – ЦО ВПП	224	261	169	411	485	306
	Всього	14 873	15 972	12 557	19 425	20 256	20 976

* За даними ДФС.

**Аналіз водокористувачів та платників рентної плати
за 2014–2016 роки**

Показник	2014	2015	2015 до 2014	2016	2016 до 2015
За даними ДФС					
Кількість платників рентної плати всього, з них:	156 432	148 235	-8 197	107523	-40712
юридичних осіб	83 481	80 010	-3 471	82 783	2773
<i>відс. до загальної кількості</i>	<i>53,4</i>	<i>54,0</i>	<i>0,6</i>	<i>77,0</i>	<i>23,0</i>
фізичних осіб	72951	68 225	-4 726	24740	-43485
Кількість поданих податкових декларацій збору/Додаток до податкової декларації	492 208	291 096	-201 112	268 603	-22 493
Середня кількість поданих податкових декларацій (квартальних) протягом року, у т.ч.:	137 540	73 593	-63 947	67 255	-6 338
юридичні особи	88 607	47 101	-41 506	42 264	-4 837
фізичні особи	48 932	26 493	-22 439	24 991	-1 502
Відсоток звітуючих водокористувачів, у т.ч.:	87,9	49,6	-38,3	62,5	12,9
юридичні особи	106,1	58,9	-47,2	51,1	-7,8
фізичні особи	67,1	38,8	-28,3	101,0	62,2
Обсяг використаної води згідно з податковою декларацією, всього млн куб. м	217 873	133 544	-84 329	187 089	53 545
Кількість поданих податкових декларацій (квартальних) протягом року підприємствами гідроенергетики, з них:	111	115	4	109	-6
<i>кількість поданих декларацій суб'єктами господарювання, які здійснювали діяльність у сфері гідроенергетики</i>	<i>81</i>	<i>60</i>	<i>-21</i>	<i>70</i>	<i>10</i>
<i>кількість поданих декларацій суб'єктами господарювання, вид діяльності яких не належить до сфери гідроенергетики</i>	<i>30</i>	<i>55</i>	<i>25</i>	<i>39</i>	<i>-16</i>
розрахунковий обсяг недонадходжень рентної плати до зведеного бюджету, млн грн*	316,9	252,5	-64,4	446,4	181,5
Обсяг використаної води для потреб гідроенергетики, млн куб. м	212 500	130 213	-82 287	185 298	55 085

* Обсяг недонадходжень = (обсяг використаної води платниками, які не здійснювали діяльність у сфері гідроенергетики) x (мінімальна ставка рентної плати за спеціальне використання поверхневих вод) – (самостійно задекларовані суми рентної плати такими платниками).

Продовження додатка 4

Показник	2014	2015	2015 до 2014	2016	2016 до 2015
За даними Держводагентства					
Кількість водокористувачів, якими було подано звіти за формою № 2ТП-водгосп (річна), у т. ч.:	16240	15204	-1036	15111	-93
гідроелектростанції	10	52	42	17	-35
Фактичний обсяг використаної води, млн куб. м, у т. ч.:	11505	9699	-1806	9907	208
гідроелектростанції	10,6	17,6	7,1	18,4	0,77
Розбіжності в даних ДФС та Держводагентства					
<i>Співвідношення кількості платників рентної плати та водокористувачів, якими подано звітність, рази</i>	9,6	9,7	x	7,1	x
<i>Співвідношення обсягів використаної води за даними податкової звітності та звітів за формою № 2ТП-водгосп (річна), рази</i>	18,9	13,8	x	18,9	x
<i>Співвідношення кількості податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики та поданих гідроелектростанціями звітів за формою № 2ТП-водгосп (річна), рази</i>	11,1	2,2	x	6,4	x
<i>Співвідношення обсягу використаної води для потреб гідроенергетики за даними податкової звітності та звітів за формою № 2ТП-водгосп (річна), рази</i>	20047,2	7398,5	x	10070,5	x

Результати здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням водокористувачами природоохоронного законодавства за 2014–2016 роки

Показник	2014*	2015			2016			Разом
		Всього, з них	планові перевірки	позапланові перевірки	Всього, з них	планові перевірки	позапланові перевірки	
Кількість перевірок	14 303	6 900	1 943	4 957	5 564	4 486	1 078	26 767
Кількість складених протоколів	11 202	5 795	1 565	4 230	3 764	2 983	781	20 761
Притягнуто до адмінвідповідальності	10 589	5 646	1 442	4 204	3 217	2 495	722	19 452
<i>рівень притягнення, %</i>	<i>94,5</i>	<i>97,4</i>	<i>92,1</i>	<i>99,4</i>	<i>85,5</i>	<i>83,6</i>	<i>92,4</i>	93,7
Сума накладених адмінштрафів, тис. грн, з них:	2 570,8	1 532,5	209,2	1 323,3	536,0	355,4	180,6	4 639,3
сплачено, тис. грн	2 508,2	1 445,9	194,2	1 251,7	554,1	374,9	179,2	4 508,2
<i>рівень сплати, %</i>	<i>97,6</i>	<i>94,3</i>	<i>92,8</i>	<i>94,6</i>	<i>103,4</i>	<i>105,5</i>	<i>99,2</i>	97,2
Загальна сума розрахованих збитків, млн грн	682,6	359,4	138,9	220,5	362,9	348,8	14,1	1 404,9
Розраховано збитків на 1 перевірку, тис. грн	47,7	52,1	71,5	44,5	65,2	77,7	13,1	52,5
Пред'явлено претензій та позовів порушникам, млн. грн	687,5	282,7	164,6	118,1	362,4	349,0	13,4	1 332,6
<i>рівень пред'явлення, %</i>	<i>100,7</i>	<i>78,7</i>	<i>118,5</i>	<i>53,6</i>	<i>99,9</i>	<i>100,0</i>	<i>95,0</i>	94,9
Сплачено збитків, млн грн	48,9	20,8	4,1	16,7	27,5	23,3	4,2	97,2
<i>Рівень сплати, %</i>	<i>7,1</i>	<i>7,4</i>	<i>2,5</i>	<i>14,1</i>	<i>7,6</i>	<i>6,7</i>	<i>31,3</i>	7,3
Передано матеріалів до правоохоронних органів, з них:	303	113	44	69	69	48	21	485
з ознаками кримінального правопорушення	157	20	15	5	37	30	7	214
Відкрито кримінальних проваджень, од.	72	17	9	8	32	23	9	121
<i>рівень відкриття кримінальних проваджень, %</i>	<i>45,9</i>	<i>85,0</i>	<i>60,0</i>	<i>160,0</i>	<i>86,5</i>	<i>76,7</i>	<i>128,6</i>	56,5

* Інформація про планові та позапланові перевірки в Держекоінспекції відсутня.

Результати здійснених камеральних та документальних перевірок платників рентної плати за спеціальне використання води протягом 2014–2016 років

тис. грн

Показник	2014	2015	2016	Разом
Кількість поданої звітності	354 279	357 834	272 957	985 070
Кількість камеральних перевірок*	175 305	227 664	246 901	649 870
<i>Рівень проведення камеральних перевірок, відс.</i>	49,5	63,6	90,5	66,0
Донараховано рентної плати (основний платіж + штрафні санкції)	1 116,2	1 711,0	1 692,6	4 519,8
Сплачено	930,3	1 571,4	1 436,9	3 938,6
<i>Відсоток сплати за камеральними перевірками</i>	83,3	91,8	84,9	87,1
Кількість документальних перевірок, з них:	11 475	6 883	5 063	23 421
планових	2 821	1 787	1 548	6 156
позапланових	8 654	5 096	3 515	17 265
Донараховано всього податків і зборів, в т. ч. за:	17 916 901	15 893 515	10 208 130	44 018 545
плановими перевірками	8 158 149	10 590 032	5 624 243	24 372 424
позаплановими перевірками	9 758 751	5 303 483	4 583 887	19 646 121
Кількість документальних перевірок з донараховуваннями рентної плати, з них:	161	101	85	347
планових	85	58	55	198
позапланових	76	43	30	149
<i>Відсоток перевірок з донараховуваннями рентної плати від загальної кількості перевірок, з них:</i>	1,4	1,5	1,7	1,5
планових	3,0	3,2	3,6	3,2
позапланових	0,9	0,8	0,9	0,9
Донараховано рентної плати, в т. ч. за:	4 039,0	1 515,0	2 845,0	8 399,0
плановими перевірками	3 804,0	1 144,0	230,0	5 178,0
позаплановими перевірками	235,0	371,0	2 615,0	3 221,0
<i>Відсоток донараховань рентної плати в загальних донараховуваннях, з них за:</i>	0,02	0,01	0,03	0,02
плановими перевірками	0,05	0,01	0,004	0,02
позаплановими перевірками	0,002	0,007	0,06	0,02
Узгоджено донарахованих сум, в т. ч. за:	778,0	356,0	285,0	1 419,0
плановими перевірками	544,0	252,0	202,0	998,0
позаплановими перевірками	234,0	104,0	83,0	421,0
<i>Відсоток узгодження донарахованих сум, з них за:</i>	19,3	23,5	10,1	16,9
плановими перевірками	14,3	22,0	87,8	19,3
позаплановими перевірками	99,6	28,0	3,2	13,1
Сплачено, з них за:	704,0	345,0	262,0	1 312,0
плановими перевірками	533,0	247,0	229,0	1 009,0
позаплановими перевірками	171,0	98,0	34,0	303,0
<i>Відсоток сплати узгоджених сум, в т. ч. за:</i>	90,5	96,9	91,9	92,5
плановими перевірками	98,0	98,0	113,4	101,1
позаплановими перевірками	73,1	94,2	41,0	72,0
<i>Відсоток сплати донарахованих сум, в т. ч. за:</i>	17,4	22,8	9,2	15,6
плановими перевірками	14,0	21,6	99,6	19,5
позаплановими перевірками	72,8	26,4	1,3	9,4

* Інформація про камеральні перевірки за 2014 рік відображена лише за результатами здійснених перевірок підрозділами податків і зборів з юридичних осіб протягом II півріччя 2014 року (без урахування проведених перевірок підрозділами аудиту протягом I півріччя 2014 року).